

• 3. SEJA OBČINSKEGA SVETA OBČINE CERKNO

str. 1

• KREPITEV ZDRAVJA
• PROGRAM SVIT

str. 3, 4

• VODNA OSKRBA
• BREME AZBESTA

str. 5, 6

• ČISTO OKOLJE
• NARAVI PRIJAZNI

str. 7, 9

INFORMACIJE OBČINE CERKNO

OBČINA CERKNO
BEVKOVA ULICA 9, 5282 CERKNO
TEL: 05/373 46 40
OBCINA@CERKNO.SI, WWW.CERKNO.SI

BREZPLAČNA PUBLIKACIJA
NAKLADA: 1.750 IZVODOV
INFORMATOR.CERKNO@GMAIL.COM

2/2011

Ukropditi

■ UVODNIK

Spoštovane občanke in občani!

Vstopili smo v pomlad.

Pomlad predstavlja prebujanje novega življenja, ustvarjanje mnogoterih novih oblik in barv, hotenj in prizadevanj, upanj, pa tudi minevanj. In v tej nikoli končani zgodbi (vsaj tako lahko upamo glede na aktualne dogodke) smo se našli in znašli tudi mi, spoštovane občanke in občani. Eni bolj, drugi manj veseli, eni brez službe, drugi v teku s trebihom za kruhom, tretji v nabiranju znanja in spet naslednji v mirnem uživanju zasluženega in bolj sproščenega življenja.

In v takem vzdušju smo se lotili 3. seje Občinskega sveta, še pred tem pa različnih sej posameznih odborov in komisij, na katerih smo premlevali aktualno občinsko problematiko, podajali predloge, imeli kritičen odnos do posameznih, a glede na zatečeno stanje nujnih potez župana. V zakulisju, na placu in še kje so se preigravala različna mnenja, strategije in taktike, napadi in protinapadi, kritika in pohvala, podtalno in nadtalno delovanje, manjkala pa je predvsem pomlad v naših odnosih in sprememba nas samih. Tukaj bom z željo, da bi naša skupna delovanja vodila podobna pozitivna razmišljanja, citiral besede, ki jih je v uvodniku informativnega lista svojega zavoda zapisala mag. Livija Rojc Štremfelj: "Pogovarjajmo se odkrito. Spoštljivo, a povsem odkrito. Vsak ima svoj prav. Bodite samozavezni. Glejte na svet drugače in po svoje. Imejte radi sebe in ljudi okrog sebe. Odločajte se tudi sami za spremembe, spreminjajte sami sebe in s tem okolje. Če vam bo uspelo, se ne čudite, če bo svet kar naenkrat drugačen in še posebej lep. Čutili boste, kako se vam vse dobro, ki ga privoščite drugim vrača in to na prav posebne in raznolike načine. Življenje je lepo, res. IN CERKNO JE FAJN; ANEDE?"

In s pomladjo se še kar naprej razvija ta naš list, ki mnogim ne diši prelesto in ga zato želijo čim prej utrgati. Ubogemu otroku očita nelegalni prihod na svet. Vendar pa je v mladem telesu polno energije, ki jo želi še naprej deliti z vsemi vami.

Če zaenkrat še ne materialno, pa vsaj v odnosih stremimo in udeležujemo željo Na bolje.

Ostanite še naprej z nami; skupaj imamo moč, da uresničimo pozitivne premike v skupno dobro.

Vaš župan **Miran**

■ 3. REDNA SEJA OBČINSKEGA SVETA OBČINE CERKNO

Z živahno razpravo do pomembnih sklepov

Članice in člani Občinskega sveta Občine Cerčno so se na svoji 3. redni seji sestali 31. marca 2011. Pričakovano dolgo razpravo, ki je sicer tekla okrog pomembnih razvojnih dokumentov, je nekoliko skrajšal županov umik 10. in 11. točke dnevnega reda (o Odloku o ukitvi Lokalne turistične organizacije in o nizkoenergetskem vrtcu).

Občinski prostorski načrt

Sprejemanju stališč do pripomb na Občinski prostorski načrt (OPN) Občine Cerčno in okoljskega poročila sta prisostvovala **Leon Kobetič** in **Nina Lipušček**, predstavnika družbe Locus d.o.o., ki je izdelala dokumentacijo OPN. Lipuščkova je pri predstavitvi stališč do pripomb iz dveh javnih razgrnitev izpostavila dva sklopa, do katerih naj bi se po stališču Odbora za varstvo in urejanje okolja ter prostorsko načrtovanje opredelil Občinski svet – območje Blanovec v Novakih, kjer želi italijanski investitor graditi turistični kompleks, ter območje za gradnjo doma starejših občanov, za katerega so trenutno predvidene tri lokacije.

Marjan Simonič je kot predsednik Odbora za varstvo in urejanje okolja ter prostorsko načrtovanje predstavil obravnavo OPN na odboru ter nato v imenu svetniške skupine SLS izrazil nestrinjanje s stališči glede širitve kompleksa Blanovec nad 1,5 ha površine. Župan **Miran Ciglič** je v odgovoru nakazal, da na splošno pogoja širše definiran sklep Odbora za varstvo in urejanje okolja ter prostorsko načrtovanje, glede območja Blanovec pa je mnenja, da italijanskega investitorja ni smiselno zavrniti, saj se bo zadostna okoljska varovalka lahko zagotovila z Občinskim podrobnim prostorskim načrtom (OPPN), na osnovi katerega bo moral investitor upoštevati vsa potrebna mnenja nosilcev urejanja prostora in odnos javnosti.

Jurij Kavčič (SLS) je v zvezi s tremi predvidenimi lokacijami za dom starejših občanov podal mnenje, da je nenehno spreminjanje lokacij nenavadno, saj je bilo že v prejšnjem mandatu vložena veliko dela v spremembe prostorskih načrtov, tako za ta namen kot za gradnjo trgovskega centra (Sigade, Prod). Izrazil je skrb, da se bodo tako izjalovili še tisti interesi, ki so bili za te gradnje izkazani v preteklosti in prepričanje, da bi morala biti za obe dejavnosti opredeljena namembnost tudi na območju Strane.

Nina Lipušček je pojasnila, da to že zajema predvidena namenska raba za centralne dejavnosti, župan pa je razložil, da je glede že odkupljenega zemljišča za dom starejših občanov ob tovarni ETA pri predsedniku uprave podjetja **Zorku Golobu** dobil negativno mnenje, prav tako pri lastnici zemljišča nasproti Zdravstvenega doma. Glede primernih zemljišč se je obrnil tudi na podjetje Certa d.d., ki ima v strukturi delničarjev veliko starejših občanov in bi lahko izkazala interes za reševanje te problematike, vendar do seje OS od vodstva podjetja še ni prejel odgovora.

Na vprašanje **Marije Hvala** (LDS), zakaj je kljub predvidenemu umiku industrijskih dejavnosti iz naselja na območju bivšega Celesa v OPN še vedno definirana obrtna cona, je Lipuščkova odgovorila, da OPN v prvem delu res opredeljuje dolgoročne cilje, med katerimi je

tudi odstranitev dveh industrijskih con iz naselja Cerčno, izvedbeni del pa območje kratkoročno še vedno opredeljuje kot obrtno-poslovno cono.

Glede uveljavljanja predkupne pravice za objekte bivšega Celesa, ki jih bodo po besedah stečajne upraviteljice Dom opreme najverjetneje poskušali prodati na dražbi, je župan izpostavil problem finančnih sredstev – po ocenah naj bi nakup in rušitev objektov stala od 500.000 do 600.000 evrov, s katerimi pa Občina ne razpolaga. Dodatno težavo predstavlja zakonodaja, ki določa, da bi bilo treba vsak morebitni nov objekt umakniti 5 metrov stran od vodotoka, s čimer se bistveno zmanjša njegova uporabna površina.

Svetniki so ob koncu razprave z desetimi glasovi za in s petimi proti izglasovali sklep, da Občinski svet Občine Cerčno potrjuje predloga na stališča do pripomb in predlogov na OPN s popravki. Za območje Blanova bo potrebno varovalko predstavljal OPPN, prav tako se bo z OPPN v prihodnosti definirali tudi prostor za morebitne druge lokacije gradnje doma starejših občanov.

Ker se je glasovalo o celotnem sklepu, je Simonič ob tem izrazil pripombo, da svetniška skupina SLS sicer potrjuje, da se bo lahko nadaljeval postopek sprejemanja OPN, ne strinja pa se z delom, ki definira enoto urejanja prostora na območju Blanova.

Kotlovnica na biomaso

Direktor Goriške lokalne energetske agencije (Golea) **Rajko Leban** in predstavnik družbe Projekt d.d. **Matjaž Makarovič** sta svetnike in svetnice seznanila s projektom kotlovnice na biomaso v Osnovni šoli (OŠ) Cerčno, ki se bo izvedla s pomočjo sredstev Švicarskega sklada, namenjena pa bo skupnemu ogrevanju objektov šole, vrtca, muzeja, glasbene šole in načrtovane dvorane. Vzporedno se bo na EKO sklad prijavilo tudi projekt energetske sanacije stavbe OŠ – zamenjave stavbnega pohištva in fasade. V okviru tega projekta se bo aktivirala tudi visokotemperaturna toplotna črpalka, vezana na geosonde poleg stavbe bivšega dijaškega doma.

Poročilo Nadzornega odbora

Mag. **Ivan Ambrožič** je podal poročilo Nadzornega odbora (NO) Občine Cerčno v zvezi s potekom izgradnje večnamenskega objekta Bukovo ter pregledom dokumentacije za izgradnjo kotlovnice za šolski kompleks in pripravo lokalnega energetskega koncepta. Ugotovljene pomanjkljivosti po mnenju Nadzornega odbora sicer kažejo na nekatere napake pri postopkih, ne izkazujejo pa sumov kaznivega dejanja oziroma nenamenske porabe sredstev.

Po županovem prepričanju poročilo NO ni dovolj natančno, zato je nanj podal svoje pisno

mnenje. NO bi po njegovem mnenju na podlagi dokumentacije moral ugotoviti hujše kršitve in v skladu s svojimi pristojnostmi izvesti prijavo na pristojne organe. Stvari, ki bi lahko Občino Cerčno finančno bremenile, želi čim prej razčistiti, da se kasneje ne bo več treba vračati nazaj. Od NO pričakuje ustrezno ukrepanje, saj mora v primeru nepravilnosti pri poslovanju občine v 15-ih dneh od dokončnosti poročila o tem obvestiti pristojno ministrstvo in računsko sodišče, v nasprotnem primeru pa bo kot odgovorni na osnovi 42. člena Statuta Občine Cerčno ukrepal sam.

Zaključni račun Občine Cerčno za leto 2010

Poročilu finančne svetovalke **Mojce Sedej** je razpravo odprl Marjan Simonič (SLS) z mnenjem, da je bil rezultat poslovanja Občine Cerčno v letu 2010 podoben kot v prejšnjih letih in da kljub volilnemu letu ne izkazuje nobenih posebnosti. Po njegovih besedah je poraba 40 % proračunskih sredstev za investicijske odhodke fantastičen rezultat, del teh sredstev je odpadlo tudi na odpravo posledic naravnih nesreč. Neplačani odhodki v višini 1,4 mio evrov predstavljajo 418.000 evrov že zapadlih računov, preostale obveznosti v višini slabega milijona evrov, ki jih bo potrebno pokriti v letu 2011, pa pomenijo podobno postavko kot vsa leta doslej – vključujejo del poplavljenih sanacij, ki jih bo delno pokrila država, stroške že narejenega zbirnega centra in mostu na Glavnem trgu, modernizacijo cest, plačilo zimske službe, varstvo in prevoze otrok, domsko oskrbo starejših. Z zadolženostjo 195 evrov na prebivalca je občina Cerčno daleč pod slovenskim povprečjem.

Župan je podal nasprotno mnenje, da je stanje kratkoročnih obveznosti na dan 31. 12. 2010 neobičajno visoko in kaže na likvidnostne težave, s katerimi se Občina Cerčno zaradi oglašanja njenih upnikov vsakodnevno srečuje. Zadolženost za pokrivanje tekočih likvidnosti bi bil v trenutni situaciji skrajni korak. Že v začetku lanskega novembra je izdal navodilo, da mora biti za vsak strošek izdana naročilnica z njegovim podpisom, zato so se določeni izdatki ublažili, je pa veliko vprašanje, kakšno bo stanje likvidnosti v prihodnjih mesecih, ko bo Občina postavljena pred dejstvo visokih obveznosti. S strokovnimi sodelavci bo v kratkem obiskal Ministrstvo za okolje in prostor, ker želi priti do jasnega odgovora, kolikšna sredstva lahko Občina Cerčno pričakuje iz naslova poplavlne in potresne sanacije objektov po škodi v letih 2007, 2009 in 2010. Če zagotovil za sofinanciranje ne bo, mora tako Občinskemu svetu kot javnosti jasno sporočiti, da tudi sanacije poškodovanih objektov ne bo.

Po razpravi je OS po hitrem postopku sprejel Odlok o potrditvi zaključnega računa proračuna Občine Cerčno za leto 2010.

Proračun Občine Cerčno za leto 2011

V nadaljevanju so svetnice in svetniki pričeli s prvo obravnavo letošnjega proračuna. Po obzornosti predloga proračuna, ki ga je podala

finančna svetovalka Mojca Sedej, in poročilih o obravnavi predloga po posameznih odborih je župan povzel, da so odbori vsak v svoji pristojnosti sprejeli predlog proračuna v prvem branju. Strinjal se je z ugotovitvijo NO, da bo realizacija prihodkov v višini 400.000 evrov (predvsem iz naslova načrtovanih prodaj nepremičnin in deležev Občine Cerkno v posameznih družbah) težka naloga, vendar bo v nasprotnem primeru potrebno zmanjševati tudi odhodke.

Razpravo je pričel **Stanko Brezavšček** (SLS) z vprašanjem, zakaj v razvojnih programih niso predvidena sredstva za tretjo fazo ureditve ceste Stopnik–Šebrelje. Župan je odgovoril, da sosednja Občina Tolmin v letošnjem proračunu nima sredstev za del te ceste, ki teče prek njihove občine, je pa načrt razvojnih programov odprt dokument, ki se ga lahko dopolnjuje.

Marjo Mlakar (SDS) je opozoril na žalostno nizko postavko 500 evrov za Divje babe, ob čemer je bil župan mnenja, da gre za vprašanje, o katerem se mora opredeliti celoten OS. V preteklih letih se je v projekt že precej vlagalo, sam pa bi skušal najdišče uvrstiti na seznam spomenikov nacionalnega pomena, da bi lahko sredstva za razvoj črpali še iz drugih virov, ne samo iz občinskega proračuna.

Marjan Simonič je v imenu svetniške skupine SLS podal mnenje o nesprejemljivosti predlagane prodaje deleža v družbi Radio Cerkno d.o.o. (ki so ji v nadaljevanju nasprotovali tudi predstavniki svetniških skupin LDS, SDS in SD), prodajo deleža v družbi Icr a d.o.o. pa bi podprli, če bo župan predstavil idejo drugačne organiziranosti. Ker predlog proračuna ne predvideva odhodkov za gradnjo nizkoenergetskega vrtca, se bo OS po njihovem mnenju s sprejemom proračuna odločal tudi o tem, ali se bo vrtec gradil ali ne. Simonič je mnenja, da gre pri tem za tehtanje dveh pogumov – da se v gradnjo gre ali pa se projektu odreče, posledično pa tudi 700.000 evrom že odobrenih sredstev za ta projekt. K hrabrosti pozivajo župana tudi glede uveljavitve predkupne pravice za nakup kompleksa bivšega Celesa, saj bi objekt lahko nato prodali nadaljnjim investitorjem.

Župan je podanemu mnenju oporekal, češ da kar je bilo navedeno kot hrabrost, je zanj neumnost, saj ob predračunu za sanacijo plaz u Laharn v višini 1 mio evrov in negotovih državnih sredstvih za poplavno sanacijo nikakor ne more izkazovati poguma in napraviti še dodatne slabe 4 mio evrov sredstev za navedeni investiciji, ob tem, da se v naslednjih desetih letih lahko Občina Cerkno zadolži za največ 2 mio evrov.

Vojko Zidarič (Neodvisna lista Mirana Cigliča (NLMC)) je poudaril, da ni nihče proti gradnji vrtca, saj je za vse ena od prednostnih nalog, ga je pa sedaj glede na trenutno finančno stanje proračuna nemogoče zgraditi. Za morebitne napačne odločitve pri zadolževanju bosta odgovorna tako župan kot OS in pri tem se je potrebno zavedati odgovornosti na primer do plač v šolstvu ipd.

Župan je pojasnil svoj cilj, da po sanaciji trenutnega finančnega stanja Občina svoj proračun usmeri razvojno v letih 2013–2014, do takrat pa se za vrtec poišče drugačno rešitev, saj je trenutni projekt predrag in neracionalen.

Jurija Kavčiča (SLS) je zmotilo, da se v zvezi z novogradnjo vrtca govori o znesku 3.600.000 evrov, ki v gradivu za obravnavo ni naveden,

vrednost, ki so jo navajali ponudniki gradnje, pa je nižja.

Marija Hvala (LDS) je pozvala, naj se županu do naslednje seje dopusti možnost priprave predloga glede vrtca ter predlagala, naj se za vrtec tako kot v primeru Celesa v proračunu predvidi simboličen en evro ter v odloku o proračunu dopusti možnost zadolževanja za primer, da bi se za to naknadno odločili. Vprašala je, ali obstaja možnost še kakšne pridobitve na osnovi delitve premoženja med občinama Idrija in Cerkno. Glede na odhodkovno postavko za civilno zaščito pa je bila mnenja, da to področje ni urejeno, zato jo je zanimalo, kako se ureja ta organizacija.

Sedejeva je pojasnila, da bilanca med občinama Idrija in Cerkno še ni zaključena, župan pa je odgovoril, da se področje civilne zaščite na njegovo pobudo trenutno ureja skupno z Gasilsko zvezo Cerkno, predstavnika Uprave za zaščito in reševanje iz Nove Gorice sta podala napotke in v pripravi je tudi poimenska sestava CZ v občini.

Na vprašanje **Jerneja Hadalina** (NLMC), na katero vozilo se nanaša predviden nakup gasilskega vozila, je župan odgovoril, da gre za vozilo za PGD Gorje-Poče-Trebenče in da so proračunska sredstva za gasilstvo načrtovana tako, da se skuša vsako krajevno skupnost postopoma opremiti z ustreznim vozilom in osebno opremo. Pri tem je poudaril velik pomen gasilstva v občini in pohvalil ukrepanje gasilcev tudi ob sprožitvi plaz u Laharn.

Marko Čadež (SDS) se ni strinjal z ukinitvijo medobčinskega inšpektorata, saj ni podana drugačna rešitev. Ker se proračun obravnava pred nekaterimi točkami, ki so vezane na proračunska sredstva, je napovedal, da svetniška skupina SDS proračuna v prvi obravnavi ne bo podprla.

Jurij Kavčič (SLS) je predlagal, da se do drugega branja proračuna zagotovi sredstva za celoletno delovanje Lokalne turistične organizacije (LTO), saj se je tudi v javnosti pokazal interes po njeni ohranitvi; dodatnih 20.000 evrov bi lahko preusmerili s postavke zemljišča za toplarno. Podal je tudi pripombo glede sredstev, namenjenih posameznim KS. Nekateri več let zbirajo sredstva za večjo investicijo in da ta ne bi dalj časa ostajala na računih bi bilo bolje, če bi v dogovoru z Občino Cerkno vsako leto v posamezni KS izpeljali določeni projekt v višini, ki je zdaj v proračunu namenjena za vse KS. Ker te nimajo strokovnih služb, se bodo morale tako glede javnih naročil kakor glede izvedbe projektov obračati na občinske službe, zato na daljši rok učinek namenjenih sredstev za KS ne bo tak kot je bilo zamišljeno.

Ob zaključku razprave je **Silvo Jeram** (SLS) v imenu krajanov KS Bukovo pohvalil predlagatelja proračuna, ker je iz slednjega razvidno, da se bo obveznosti za objekt Bukovo poplačalo.

Po razpravi je OS sprejel sklep o potrditvi Odloka o proračunu Občine Cerkno za leto 2011 v prvi obravnavi, zatem pa še sklep o začasnem financiranju Občine Cerkno v obdobju april–junij 2011.

Ukinitve medobčinskega inšpektorata

V nadaljevanju je direktor občinske uprave mag. **Martin Raspet** obrazložil predlog odloka, s katerim bi po Občini Železniki tudi Občina

Cerkno prižgala zeleno luč za ukinitve Medobčinskega inšpektorata občin Cerkno in Železniki. Svetniki so se po večini strinjali, da inšpektorat svoje funkcije ni opravljal učinkovito, prevladalo pa je mnenje, da je potrebno poiskati alternativo za zagotavljanje reda na področjih, ki niso v pristojnosti okoljske inšpekcije, policije ali drugih organov. Župan je povedal, da potekajo razgovori o tovrstnem sodelovanju z vodstvom Občine Idrija.

Svetnice in svetniki so Odlok o prenehanju veljavnosti odloka o ustanovitvi organa skupne občinske uprave Medobčinski inšpektorat občin Cerkno in Železniki sprejeli po hitrem postopku.

Premoženjsko pravne zadeve

Mag. Martin Raspet je obrazložil predlog zamenjave parcel na prostoru bivše policijske postaje v Cerknem, ki je v lasti Občine Cerkno, in nekaterih parcel v neposredni bližini, ki so v lasti družbe Zidgrad d.d. Idrija – park pred Bevkovo knjižnico ter površine okrog stanovanjskih blokov. S tem bi Zidgrad lahko pričel z gradnjo večstanovanjskega objekta na območju bivše policije, za katerega je bil projekt v preteklosti že izdelan, Občina Cerkno pa bi pridobila lastništvo nad Bevkovo knjižnico, ki se bi tako lahko v bodoče javljala na različne razpise, hkrati pa bi z neporabljenimi proračunskimi sredstvi stanovanjskega sklada lahko kupila vsaj eno stanovanje v novem objektu.

OS je sklep o menjavi parcel sprejel soglasno.

Občinski informator Ukopditi

Župan je podal informacijo o zasnovi in vsebinskem okviru glasila, ki je namenjeno obveščanju občan in občanov o delu občinske uprave, občinskega sveta, javnih zavodov, nevladnih organizacij ter novicam in napovedim iz javnega, gospodarskega, kmetijskega, turističnega ... področja ter predlagal sprejetje cenika zakupa oglasnega prostora, s čimer bi se lahko glasilo delno sofinanciralo.

Svetniki po večini načeloma podpirajo idejo izdajanja glasila, podali pa so pomisleke glede zakonitosti trenutnega izhajanja, saj glasilo ni vpisano v razvid medijev, zagotavljanja njegove nepristranskosti ter vprašanja glede višine stroškov.

Branka Florjančič je v imenu svetniške skupine SLS podala obširnejšo informacijo o določilih Zakona o medijih, ki jih po njihovem mnenju Občina krši s trenutnim načinom izdajanja glasila. Župan je obrazložil, da je izdajanje glasila v skladu s Poslovníkom Občinskega sveta, glede vpisa v razvid medijev pa je bilo pridobljeno mnenje Ministrstva za kulturo, ki sledi razlagi, da tovrstno glasilo lokalne skupnosti ne spada med medije, ki so zavezani k vpisu. Strošek izdajanja glasila v sedanji obliki ni višji od preteklih izdatkov za objave v biltenu ABC, nudi pa precej širši obseg informacij, ki so posredovane vsem gospodinjstvom v občini.

Člani OS so se strinjali, da jim župan pripravi pisno mnenje Ministrstva za kulturo glede zakonitosti takšnega načina izdajanja glasila do naslednje seje, ko bi glasovali o ceniku zakupa oglasnega prostora.

Zaselek Laharn

Po obrazložitvi direktorja občinske uprave

mag. Martina Raspeta in predsednika Odbora za komunalno dejavnost in cestno infrastrukturo dr. **Franca Lahajnarja** so svetniki in svetnice soglasno sprejeli sklep, da stroške elektrike za bivalne kontejnerje v zaselku Laharn pokriva Občina Cerkno in sicer za obdobje enega leta z možnostjo podaljšanja ali prekinitve v primeru ureditve razmer. Stroške izgradnje kanalizacije in čistilne naprave pa v celoti nosijo uporabniki.

Pobude in vprašanja svetnikov

- Župan je svetnike seznanil z neuspelo prijavo konzorcija občin na razpis za pridobitev sredstev za gradnjo širokopasovnih omrežij. Občina Tolmin kot nosilka prijave je na sklep vložila pritožbo, katere izid pa je precej negotov.
- Jurij Kavčič (SLS) je pozval k čimprejšnji sanaciji mostu na Ličarjevi ulici, ki je pomembna pot za intervencijska vozila, ob čemer je župan napovedal skorajšnji sestanek s predstavniki Ministrstva za okolje in prostor, na katerem bo obravnavan tudi naveden poseg.
- Marjo Mlakar (SDS) se je pozanimal, če je župan že obiskal lastnico zemljišča zaradi dogovora o širitvi ceste Stopnik–Šebrelje, glede česar je župan predlagal, da na načrtovani obisk gresta skupaj s predsednikom KS Šebrelje.
- Marija Hvala (LDS) je opozorila na neurejen park pred Bevkovo knjižnico in župan je obljubil, da bo Občina Cerkno glede tega posredovala pri KS Cerkno.
- Silva Jerama (SLS) je zanimalo, če bo Občina Tolmin izvedla sanacijo ceste v Hudajužni in če je predvidena ureditev avtobusnega postajališča na Želinu tudi na drugi strani ceste. Glede prvega je župan pojasnil, da iz odgovora Občine Tolmin izhaja, da je za letošnje urejanje ceste zelo malo možnosti. Jurij Kavčič pa je glede postajališča povzel, da je del potrebnega zemljišča v lasti Direkcije RS za ceste in predlagal, naj jo občina pisno obvesti tako glede manjkajočega postajališča kot glede predvidene, a neizvedene širitve križišča.
- Dr. Franc Lahajnar (SD) je povprašal, kakšno je trenutno stanje glede 4. razvojne osi. Župan je pojasnil, da sta bila z županom Občine Gorenja vas – Poljane na sestanku pri ministru **Patricku Vlačiču** in direktorju Direkcije RS za ceste **Gregorju Ficku**, kjer je sam ponovno zagovarjal severno varianto predora, župan sosednje občine pa vztraja pri stališču, da je potrebno poleg glavnega predora Nova ki–Kopačnica izvesti še dva tunela, s čimer bi se investicija podražila s 70 na 200 mio evrov. Občina Cerkno je županom vseh šestih občin ob Keltiki poslala pobudo, da bi glede 4. razvojne osi pred Ministrstvom za promet nastopili skupno. Aktivnosti tečejo tako po strokovni kot po politični plati, s čimer je seznanil tudi poslanca v Državnem zboru **Sama Bevka**. Jurij Kavčič (SLS) se je strinjal, da brez političnega pritiska ne bo šlo, saj bo sosednja občina še naprej vztrajala pri svojem stališču.

Povzetek razprave na seji je pripravila **Cirila Tušar**, tajništvo Občine Cerkno

Celotni zapisnik 3. redne seje OS bo po potrditvi na naslednji seji občinskega sveta objavljen na internetni strani Občine Cerkno.

ŽUPANOV POGLED V PRIHODNOST

Spreteklostjo se ukvarjam le toliko, kolikor ta opredeljuje našo prihodnost. Po oceni pooblaščenec finančne svetovalne službe vpogled v zaključni račun proračuna 2010 govori, da je stanje kratkoročnih obveznosti Občine Cerkno na dan 31. 12. 2010, ki izkazuje 1,4 mio evrov neplačanih obveznosti, neobičajno visoko in nakazuje likvidnostne težave. Zato sem se odločil, da Občinskemu svetu (OS) predstavim proračun, ki bo v stroškovnem smislu skrajno varčen in prilagojen dejanskemu stanju. Iz tega izhajajo tudi ukrepi, ki sem jih predlagal tako na prihodkovni kot tudi na odhodkovni ravni.

Zadali smo si izredno težko nalogo – prodajo občinskega premoženja v višini okrog 400.000 evrov. Če tega ne uspejo realizirati, potem tudi na odhodkovni strani ne bo realizacije. V preprostem jeziku to pomeni, da bo za toliko manj tudi denarja za ceste, kulturo, šport, vrtec in šolo, muzej ipd.

Moj predlog je naslednji – v smislu proraču-

- na v letu • 2011 dihamo s škrgami,
- 2012 dihamo s pljuči ob pomoči kisikovih jeklenk,
 - 2013 se investicijsko naravnamo,
 - 2014 se zadolžimo in realiziramo investicije.
- Proračun Občine Cerkno realno dosega višino okoli 5,5–6 mio evrov. Lahko bi se bahal in na široko razlagal kako uspešen da sem, kajti uspeli smo ga dvigniti na celih 8 mio evrov kot še nikoli v zgodovini in kot se je na ta račun hvalilo v preteklosti (glej npr. jesenske Primorske novice). Kje se skriva zajček? Skriva se v 2,5 mio evrov morebitnega državnega denarja za poplavno sanacijo. Tudi tu mi svetuje zunanja finančna svetovalna služba izjemno previdnost glede prevzetih obveznosti in nepredvidljivih dejansko razpoložljivih virov iz državnega proračuna.

S preprostimi besedami to pomeni naslednje: ocena stroškov sanacije plaz u Laharn je okrog milijon evrov. Občina Cerkno začne s sanacijo in za to investira npr. 300.000 evrov. Obljublje-

nega denarja pa iz državnega proračuna navkljub podpisani pogodbi z državo ni in noče biti. Kaj potem? Ostaneta dve rešitvi:

- zadolževanje ali
- zmanjšanje realizacije drugih programov iz proračuna.

Ker se kaj lahko zgodi, da bo država povrhu vsega sprejela še znižanje vrednosti poprečnih, kar bi pomenilo neposredno zmanjšanje priliva v občinski proračun, pod nobenim pogojem ne bom pristal na kakršno koli obremenjevanje proračuna, ki bi pomenilo finančni samomor.

Samomor bi na primer pomenila realizacija v prejšnjem mandatu predlaganega projekta nizkoenergetskega vrtca, katerega ponudbena cena izvedbe z opremo se giblje okoli 3 mio evrov. Projekt je bom cenovno redimenzioniran, funkcionalno neposrečen in ne ponuja izvedljivih alternativnih rešitev. Ob tem je potrebno upoštevati tudi dejstvo, da se Občina Cerkno lahko v naslednjih 10-ih letih zadolži za največ 2 mio evrov.

Na mizi direktorja občinske uprave od lanskega oktobra leži tudi prošnja sindikata HIT-a o odpovedi dela koncesnine iz naslova iger na srečo. Kakšen odgovor lahko damo in kaj lahko pričakujemo? V dobrih letih se je proračun na ta račun letno obogatil za okrog 500.000 evrov, danes ta znesek dosega le še 380.000 evrov.

Ne glede na vse omenjeno pa kot župan še zdaleč ne držim križem rok in sem aktiven na več področjih. Tako sprejeti sklepi na zadnji seji OS kakor tudi zaupanje vase mi omogočajo podati naslednji pogled v prihodnost:

1. ogrevanje na bio maso – realizacija kotlovnice v Osnovni šoli Cerkno: jeseni 2011
2. zapiranje odlagališč odpadkov Raskovec in Ljubevč: v letih 2011 in 2012
3. regijski center za ravnanje z odpadki (RCE-RO): v letih 2011–2015, vendar pozor – višina obveznosti bo v letu 2011 38.000 evrov, v letih 2012 in 2013 že po 250.000 evrov, leta 2014 okrog 50.000 evrov, ostalo pa je odvisno od realizacije programa.

■ ZMANJŠANJE NEENAKOSTI V ZDRAVJU S KREPITVIJO ZDRAVJA V GORIŠKI STATISTIČNI REGIJI

S strategijo do krepitve zdravja

Razlike v zdravju, ki so posledica biološke različnosti in neponovljivosti, so neizogibne in vedno prisotne. Vendar pa obstajajo tudi razlike v zdravju, ki so nepravilne in so posledica družbenih vplivov ter sistematično zajemajo pripadnike določenih družbenih skupin. Tako imenovane neenakosti v zdravju so sistemske in se lahko preprečijo. Toda kako?

Med skoraj 30-imi državami članicami mednarodnega programa za preprečevanje nenalezljivih bolezni CINDI (*Countrywide Integrated Noncommunicable Disease Intervention*), ki poteka v okviru **Svetovne zdravstvene organizacije**, teče tudi raziskava *Dejavniki tveganja za nenalezljive bolezni pri odraslih prebivalcih Slovenije – Z zdravjem povezan vedenjski slog*. Njen glavni namen je spremljanje, vrednotenje in primerjanje gibanja vedenjskega sloga, povezanega z zdravjem. Gre za življenjski slog, ki ga kažejo nekateri vedenjski kazalci, kot so: prehranske navade, odnos do telesne teže, telesna dejavnost in rekreacija, (ne)kajenje, (ne)uživanje alkohola in drugih drog, sprostitvev in izogibanje stresu. Raziskava poteka vsakih nekaj let, in sicer z anketiranjem vzorca prebivalstva v starosti 25-65 let. Tako smo v okviru nacionalnih raziskav v letih 2001, 2004 in 2008 prišli do podatkov, ki so pokazali precejšnje obremenitve zdravja prebivalcev Goriške zdravstvene regije z dejavniki tveganja za najpomembnejše nenalezljive bolezni.

Obremenitve zdravja z dejavniki tveganja za najpomembnejše nenalezljive bolezni

Po ugotovitvah raziskave iz leta 2008 ima v Goriški zdravstveni regiji 69 odstotkov odraslega prebivalstva preveliko telesno težo; od tega je 19,4 odstotke odraslih debelih. V primerjavi s predhodno raziskavo se je delež prekomerno prehranjenih v tej regiji povečal za 34 odstotkov, delež debelih pa za 37,6 odstotkov, kar je zaskrbljujoče. Petina anketiranih je premalo telesno aktivna, od tega jih kar 16 odstotkov ni telesno dejavnih, kljub temu da nimajo omejitev (bolezni, invalidnosti). Med anketiranci je 14 odstotkov kadilcev, med katerimi prevladujejo moški. Alkoholne pijače redno uživa 44 odstotkov odraslih, medtem ko je škodljivo pitje alkohola prisotno pri 11 odstotkih; tako kot pri kajenju je tudi tvegano pitje pogostejše med moškimi. Pod stresom ali pod velikim pritiskom se pogosto znajde 18,7 odstotkov anketiranih in le polovica (56,4 odstotke) odraslih ocenjuje svoje zdravje kot dobro oziroma zelo dobro.

Prebivalci naše regije kot ogrožena skupina

Med splošne ugotovitve uvrščamo tudi podatke, ki kažejo, da sodijo prebivalci Severne Primorske (Goriške statistične regije)¹ v primerjavi z ostalimi prebivalci

Slovenije med ogroženo skupino. To se odraža predvsem v visokem deležu starejšega prebivalstva, ki se še povečuje. Podatki iz leta 2009 kažejo, da smo imeli v naši regiji 18 odstotkov prebivalcev starih 65 let in več (v Sloveniji 16,2 odstotka), pri čemer je bil ta delež najvišji med regijami v RS. Ta težava je še posebej izrazita v Zgornjem Posočju, kjer je kar petina prebivalstva starejša od 65 let. V Upravni enoti (UE) Nova Gorica znaša ta odstotek 18,3, v UE Idrija 18 odstotkov, medtem ko na ajdovskem 15,9 odstotkov. Med prebivalci, starimi 65 let in več, je bilo 61 odstotkov žensk. Pri tem pa znaša povprečna gostota poselitve 51,2 prebivalcev/km² in je med najnižjimi v Sloveniji (100,7 preb./km²).

Ogroženost prebivalcev v tej regiji se kaže tudi v večji umrljivosti zaradi bolezni obtočil in nekaterih rakavih obolenj ter večji (stopnji) obolevnosti za nekaterim rakom kot v Sloveniji (rak dojke ter rak debelega črevesa in danke pri obeh spolih skupaj). Poleg tega je regija prikrajšana tudi kar se tiče dostopa do zdravstvene oskrbe – največ preglavic povzroča pomanjkanje zdravstvenih delavcev, še posebej zdravnikov. Slovenija se z 2,5 zdravnika na 1.000 prebivalcev uvršča pod povprečje EU (3,8 zdravnika/1.000 prebivalcev). Severno Primorska (Goriška statistična regija) pa razpolaga zgolj z dvema zdravnikoma na 1.000 prebivalcev. Število medicinskih sester sicer kaže boljšo sliko, vendar je še vedno pod povprečjem EU.

DETERMINANTE ZDRAVJA – Dejavniki spola, starosti in dednosti so notranje determinante posameznika, ki so posledica naključja in so nespremenljivi. Vsi drugi dejavniki so spremenljivi, odvisni od vpliva okolja, posameznikovega mesta v družbi ter lastne izbire. Splošni družbeno-ekonomski, življenjski, družinski, delovni, kulturni in okoljski pogoji, vključeno v družbo in vedenjski slog odločilno vplivajo na zdravje. Pogosto se združuje hkraten vpliv več dejavnikov tveganja, kot so revščina, slabša izobrazbenost, brezposelnost, stres, tvegan življenjski slog, družbena izključenost. Takrat govorimo o večplastni prikrajšanosti. *Slika: Dahlgren in Whitehead, 1991*

Nova strategija s konceptom »zdravje v vseh politikah«

Na osnovi raziskav dobljeni rezultati o življenjskem slogu so pomembni pri načrtovanju strategij in nadaljnjih programov za krepitev in varovanje zdravja prebivalcev. Zato smo na **Zavodu za zdravstveno varstvo Nova Gorica** (ZZVNG) na podlagi usmeritev **Ministrstva za zdravje RS** pristopili k pripravi regijske strategije za zmanjševanje neenakosti v zdravju s krepitvijo zdravja. Pri tem smo se odločili za koncept, ki narekuje »zdravje v vseh politikah« in je osredotočen na velike socio-ekonomsko-politične spremembe, naravne in okoljske ter demografske spremembe. Te terjajo skupne integrirane politike, strategije in programe vseh sektorjev, saj lahko le na ta način pridemo do skupnega cilja, ki bo prispeval k boljšemu zdravju in zmanjševanju neenakosti v zdravju.

Prav zato je bil v okviru našega zavoda ustanovljen **Regijski odbor za javno zdravje** (ROJZ). Ta skrbi za koordinacijo in sodelovanje pri pripravi tega pomembnega regijskega dokumenta, ki bo usmerjen v odpravo javno-zdravstvenih težav. Ta bo služil kot podlaga za kratkoročne in dolgoročne razvojne usmeritve, dejavnosti in delovanja vseh sektorjev v regiji, in sicer z namenom prizadevanja v smeri boljšega zdravja in kakovostnejšega življenja.

Osnutek nove strategije s prioritetskimi akcijskimi programi je ROJZ v prvi polovici aprila posredoval v potrditev na **Svet regije Severne Primorske (Goriške statistične regije)**, ki ga sestavljajo župani vseh vključenih občin. Po potrditvi na svetu regije pa bodo župani osnutek posredovali še v obravnavo in potrditev na posamezne občinske svete.

Strateški načrt ima velik pomen za regijo in predstavlja dober primer sodelovanja na regionalni ravni. Izkušnje se lahko ob prilagoditvi uporabijo tudi v drugih regijah ali za oblikovanje priporočil za nacionalno strategijo zmanjševanja neenakosti v zdravju. Inovativni pristop od spodaj navzgor je ovrednoten tudi po mednarodnih merilih in se šteje kot dober primer sodelovanja pri strateškem načrtovanju na regionalni ravni.

Doc. dr. **Marko Vudrag**, dr. med., strokovni direktor Zavoda za zdravstveno varstvo Nova Gorica

Opomba: ¹ Severno Primorska (Goriška statistična regija) je upravno razdeljena na trinajst občin, ki se tesneje povezujejo in sodelujejo znotraj štirih upravnih enot: UE Ajdovščina, UE Idrija, UE Nova Gorica in UE Tolmin.

■ IZ STEKLENEGA URADA

NEKAJ TELEGRAFSKIH NOVIC

10. 2. 2011 – Z Zavodom za zdravstveno varstvo Nova Gorica smo sklenili dvoletno pogodbo v zvezi z vzorčenjem pitne vode, odpadne vode ter mikrobiologije.

10. 2. 2011 – Sestanek s predstavniki podjetja Hydrotech d.o.o. na temo rekonstrukcije čistilne naprave v Cerknem.

16. 2. 2011 – Sestanek s predstavnikoma firme Črni vrh d.o.o. **Gianfrancom Blasonijem** in **Paolom Mistruzzijem** na temo gradnje turističnega kompleksa v Novakih – Blanovec. Italijanski lastniki omenjenega podjetja so izkazali interes za gradnjo objekta s približno 500 posteljami in za razvoj programa zelenega turizma.

17. 2. 2011 – Sestanek z direktorjem Zdravstvenega doma Idrija mag. **Markom Hvalom** na temo zobozdravstva za otroke, stanju v zdravstvu ter Nujni medicinski pomoči.

21. 2. 2011 – V Cerknem sva se srečala z županom Občine Gorenja vas – Poljane **Milanom Čadežem** z željo po zbliževanju stališč in odnosa do predora Dolenji Novaki–Kopačnica. Žal sta stališči ostali narazen. OS Občine Cerkno podpira severno varianto – S2, OS Občine Gorenja vas – Poljane pa južno.

21. 2. 2011 – Sestanek pri županu Občine Idrija **Bojanu Severju** na temo širokopasovnega interneta, skupno akcijo, vezano na Zdravstveni dom Idrija, beseda je tekla tudi o skupni razvojni agenciji ICRA ter sistemu beleženja in evidence občinskega premoženja.

22. 2. 2011 – Sestanek s strokovnim direktorjem Zavoda za zdravstveno varstvo Nova Gorica dr. **Markom Vudragom** na temo javnega zdravja in problemov vodečih bolezni, kot so srčna obolenja, rak in stres oziroma duševna obolenja.

4. 3. 2011 – Sestanek z direktorjem podjetja SGP Zidgrad d.d. **Igorjem Božičem** na temo stanovanjske gradnje na lokaciji stare policijske postaje v Cerknem.

4. 3. 2011 – Sestanek s predstavniki zavoda Golea, družbe Projekt d.d. iz Nove Gorice in podjetja E3 d.o.o. na temo projekta daljinskega ogrevanja na lesno biomaso (DOLB) oziroma nove kurilnice v Osnovni šoli Cerkno ter montaže visokotemperaturne toplotne črpalke, vezane na geosonde poleg stavbe bivšega dijaškega doma.

7. 3. 2011 – Sestanek s predstavnicama razvojne agencije ICRA d.o.o. na temo 6. javnega poziva **Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko** (SVLR) za vložitev vlog za sofinanciranje razvojnih programov, beseda je tekla tudi o pobratenju z občino Cassacco iz Italije ter drugih skupnih akcijah.

7. 3. 2011 – Novogoriški zavod Golea je predstavil vmesno poročilo za Lokalni energetske koncept (LEK), ki ga mora občina obvezno izdelati in z odlokom sprejeti na Občinskem svetu.

21. 3. 2011 – Udeležil sem se sestanka na Ministrstvu RS za promet pri ministru dr. **Patricku Vlačiču**. Skupaj s kolegom županom Občine Gorenja vas – Poljane Milanom Čadežem sva ministru predstavila stališča obeh Občinskih svetov glede gradnje državne ceste R1-210 Cerkno–Hotavlje (predor Kopačnica). Razgovor je potekal v okviru postopka priprave državnega prostorskega načrta za gradnjo te najkrajše povezave med Primorsko in Gorenjsko.

O razgovorih sem pisno seznanil tudi našega poslanca v Državnem zboru **Sama Bevka** in ga prosil, naj zagovarja naša stališča. Zaradi zahtev nasprotne strani, da se na njihovi strani izvede še dva dodatna predora, se je vrednost investicije s približno 70 mio evrov povzpela na celih 200 mio evrov.

31. 3. 2011 – Sestal sem se z direktorjem družbe Locus d.o.o. **Leonom Kobetičem**, ki je pogodbeni pripravljavec Občinskega prostorskega načrta. Glede na to, da je Občinski svet potrdil pripombe, tako pripravljeni OPN roma na naslove različnih urejevalcev prostora. Največ zapletov je pričakovati na Ministrstvu za kmetijstvo ter pri izdelavi nove poplavne študije. Upajmo, da bo pozna jesen zadnji rok za potrditev odloka o OPN.

1. 4. 2011 – Ministrstvo za okolje in prostor: pogovor je tekkel o možnosti realizacije sanacije posameznih škod po poplavih v letih 2007, 2009 in 2010. Realne možnosti se kažejo za poplačilo drugega dela investicije mostu na Reki v višini 250.000 evrov ter še nekaterih škod iz leta 2007. Posebno mesto ima nadaljevanje del v PB Franja, medtem ko so za odpravo posledic poplav iz leta 2010 dobre možnosti, sanacija plazu Laharn pa na vladi še ni potrjena. Kar se tiče sanacije vodotoka in brežin Oresovke, pa so projekti narejeni že vrsto let. Ker v osmih letih ni bilo premika, smo se dogovorili, da obiščemo Vodni sklad. Če uspeha ne bo, bomo skušali s pomočjo naših poslancev v Državnem zboru postaviti poslansko vprašanje ministru **Roku Žarniču**.

Miran Ciglič, župan Občine Cerkno

- širokopasovni internet – namesto najverjetneje propadlega projekta konzorcija severnoprimorskih občin sklenitev pogodbe s komercialnim ponudnikom za brezžični širokopasovni internet: v letih 2011 in 2012
- prizadevanja za dokončno pridobitev zemljišča za dom starejših občanov: v letu 2011
- sprejetje občinskega odloka o občinskem prostorskem načrtu (OPN): v letu 2011
- poplavlva in popotresna sanacija: 2011–2012
- stanovanjska gradnja: 2011–2012
- prenova in nadgradnja občinske spletne strani: 2011–2012
- nizkoenergetski vrtec: izdelava novega projekta v letu 2012, gradnja v letih 2013 in 2014
- izdelava strategije razvoja občine: 2011–2012

- pomoč malemu gospodarstvu (DOM oprema): v letu 2011
- nadaljnji razvoj kmečke tržnice v Idriji in Cerknem: 2011–2012
- oživitev stavbe bivšega dijaškega doma (s trenutno predvidenimi vsebinami Centra šolskih in obšolskih dejavnosti (CŠOD), doma kulture, podjetniškega inkubatorja): v letih 2011 in 2012, če se bodo uspešno zaključili dogovori s CŠOD
- večnamenska dvorana: izdelava projektov v letu 2014
Pričakujem, da se bo okrog predstavljenih predlogov razvila konstruktivna javna razprava.
Kar enostavno in z neverjetno lahkoto pa se velikokrat pozablja na zakonske obveznosti na naslednjih postavkah:
 - kanalizacija in čistilne naprave: 2011–2014,
 - obveznosti iz okoljskega poročila: v le-

- 2011–2014,
- svetlobno onesnaževanje: 2011–2014,
- druge infrastrukturne potrebe in obveznosti.
Posebno poglavje pa zavzemajo ceste:
 - 4. razvojna os Cerkno–Dolenji Novaki–Kopačnica–Hotavlje,
 - državna turistična cesta Cerkno–SC Cerkno–Železniki,
 - Keltika,
 - cesta čez Kladije,
 - občinske ceste.

Ob upoštevanju vsega navedenega sta verjetno bistveno bolj jasni bojazen in skrb okoli občinskega proračuna, na kateri sem opozoril občinske svetnike na zadnji seji OS in o čemer bo potrebno krepko in brez političnih opredelitev razmisliti do naslednje seje OS, ko bomo dokončno potrdili proračun za 2011.

Miran Ciglič, župan

Obvestili Društva upokojencev Cerkno

ČLANARINA 2011

Društvo upokojencev Cerkno naproša vse člane društva, ki še niso poravnali članarine za leto 2011, da to po možnosti storijo do konca aprila 2011. **Uradne ure pisarne so:** ponedeljek in petek od 9. do 11. ure. Lahko pa tudi oddate člansko izkaznico in denar (8,00 €) v bifeju društva vsak dan, razen četrтка, od 9. do 11. ure.

OGLED PROIZVODNJE TOVARNE ETA

Po dogovoru med vodstvom tovarne ETA in Društvom upokojencev bomo med sredino aprila in 15. majem organizirali **ogled proizvodnje v proizvodnih obratih**. Da bi čim boljše pripravili ogled in strokovno vodenje, pozivamo vse zainteresirane člane Društva upokojencev, še posebno bivše delavce tovarne ETA, da se čim prej prijavijo v društveni pisarni osebno, pisno ali preko telefona na številko 37-75-171. Zaželeno je tudi, da navedete, kateri del proizvodnje bi si želeli ogledati. Točen datum ogleda bomo sporočili kasneje, prav tako tudi zborna mesto. V pričakovanju vašega odziva vas lepo pozdravljamo.

Pavel Praprotnik, predsednik Društva upokojencev Cerkno

VESELE URICE IN TOMBOLA

agencija LARS

Zavod za kulturo
izobraževanje in svetovanje

vas vabi, da se udeležujete dogodkov,
ki jih prireja vsak teden v Baru pr' Albinc:

VESELE URICE
za najmlajše in njihove starše
vsako soboto od 9h do 11h (na terasi)

TOMBOLA
za vse občane, predvsem pa upokojence in upokojenke,
vsak četrtek ob 19h

Dobrodošli vsi, ki ste radi v dobri družbi.

■ PRIHAJA NAJVEČJA PROSTOVOLJSKA AKCIJA
ELEKTRONSKEGA OPISMEJENJA

Simbioz@

Dejstvo je, da so starejši zaradi hitrega razvoja računalništva in novodobnih oblik virtualne komunikacije vedno pogostejše odrinjeni na rob družbenega dogajanja. Ne morejo oziroma ne znajo slediti vsem spremembam okoli sebe. Podatki kažejo, da kar 90 odstotkov prebivalcev Slovenije, starejših od 65 let, še nikoli ni uporabilo računalnika oziroma interneta, kar pomeni, da smo na tem področju v primerjavi z EU v precejšnjem zaostanku.

Evropska komisija je leto 2011 razglasila za evropsko leto prostovoljstva, leto 2012 pa za leto aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti. In prav zato so se mladi odločili, da prepletejo obe vrednoti in pozovejo k izvedbi največjega vseslovenskega prostovoljskega projekta: Simbioz@ e-pismena Slovenija.

Osrednji namen akcije je omogočiti starejšim pozitivno izkušnjo z računalnikom, vzbuditi in okrepiti njihovo samozavest in jih motivirati za nadaljnje učenje in uporabo računalnika in interneta. Mladi pa bodo imeli možnost poučevati in se izkazati s svojimi možnostmi prenašanja znanj. V tednu med 17. in 21. oktobrom 2011 bo projektna skupina Simbioz@, skupaj z glavnim partnerjem, Zvezo društev upokojencev Slovenije, ter ob pomoči slovenskih knjižnic, po vsej Sloveniji organizirala brezplačna izobraževanja, kjer bodo mladi prostovoljci skušali predstavnike starejše generacije navdušiti za rabo računalnika in interneta in s tem prispevati k višji ravni računalniške pismenosti med starejšimi v Sloveniji. S projektom želimo nagovoriti 200.000 mladih in več kot 300.000 starejših, v tednu e-opismenjevanja pa želimo združiti kar največje število mladih in starejših in s tem mlade pozvati k prostovoljstvu, starejše pa spodbuditi, da se vključijo v vseživljenjsko učenje in s tem dvignejo raven kakovosti življenja. V projekt se bo aktivno vključila tudi Občina Cerkno in s tem sodelovala pri vseslovenskem projektu ter pomagala premostiti medgeneracijske razlike in izpostaviti vrednote, na katere danes pogosto pozabljamo – solidarnost, čut za sočloveka in prostovoljstvo. Mladi prostovoljci se lahko v projekt vključijo na spletnem mestu www.simbioza.eu. Starejši bodo dodatne informacije lahko dobili v najbližji knjižnici oziroma informacijski točki Simbioze, lokalni koordinator projekta v občini pa je mladinski center C.M.A.K. Cerkno.

Združimo izkušnje in znanje – prijavite se k projektu Simbioz@.

Borut Jeglič, vodja projekta Simbioz@

PROGRAM SVIT

Odzovite se vabilu!

Namen preventivnih pregledov je zgodnje odkrivanje bolezni. Takrat so možnosti zdravljenja in ozdravitve večje. Nacionalni preventivni programi potekajo po enotni strokovni doktrini za preprečevanje najbolj razširjenih bolezni sodobnega časa med odraslimi: srčno-žilne bolezni, rakave bolezni, sladkorna bolezen... pri določeni skupini prebivalstva na področju celotne države.

V Sloveniji potekajo na državni ravni preventivni program za zgodnje odkrivanje dejavnikov tveganja za nastanek in razvoj krvno-žilnih bolezni ter preventivni presejalni programi za zgodnje odkrivanje in zdravljenje predrakavih in rakavih sprememb materničnega vratu (ZORA), raka debelega črevesa in danke (Svit) ter raka dojke (DORA).

Zavod za zdravstveno varstvo Nova Gorica želi prebivalcem občine Cerkno predstaviti preventivni program zgodnjega odkrivanja raka debelega črevesa in danke Svit, ki ga izvajamo v Sloveniji od druge polovice leta 2009.

Občina Cerkno ima visoko odzivnost v Program Svit v primerjavi z ostalimi občinami v Sloveniji. V letu 2010 je bila odzivnost ciljne populacije 69,29 % (moški 63,36 %; ženske 75,39 %), vendar vas želimo s prispevkom spodbuditi, da se prav vsi občani in občanke odzovete vabilu.

Cilj Programa Svit je zmanjšati obolevnost in smrtnost zaradi raka na debelem črevesu in danki in s tem prihraniti ljudem veliko trpljenja, ki ga povzroči ta zahrbtna bolezen. Če bolezen odkrijemo dovolj zgodaj, jo lahko uspešno zdravimo, lahko pa pravočasno odkrijemo in odstranimo že predrakave spremembe – polipe in bolezni celo preprečimo. Zato ne odlašajte! Poskrbite za svoje zdravje, odzovite se vabilu v Program Svit in se testirajte!

Vabilo v program po pošti prejmejo ženske in moški, stari med 50 in 69 let z urejenim osnovnim zdravstvenim zavarovanjem. Ko prejmete na dom vabilo, je pametno, da se nanj čim prej odzovete in se vključite v Program Svit ter opravite test, čeprav se morda počutite popolnoma zdravi. Bolezen se namreč lahko dolgo časa razvija zelo potuhnjeno, brez očitnih znakov, zato mnogokrat šele zelo pozno ugotovimo, da je v našem črevesu nekaj narobe.

Eden izmed znakov, ki nam lahko sporoča, da se v našem črevesu nekaj dogaja, je tudi kri v blatu. Če opazite v blatu kri, se morate vsekakor nemudoma posvetovati s svojim zdravnikom! Toda krvavitev je včasih tako majhna, da je s prostim očesom ne opazimo, kar pa nikakor ne pomeni, da jo lahko zanemarimo. V Programu Svit uporabljamo specifični imunokemični test, ki zazna že zelo majhno prisotnost krvi v blatu. V primeru, da pri vas odkrijemo kri v blatu, vas pošljemo na nadaljne preiskave, s pomočjo katerih lahko razjasnimo, kaj povzroča krvavitev.

Program Svit je pravzaprav namenjen ljudem, ki ne kažejo nobenih bolezenskih znakov. Pomembno je, da opravite test, čeprav ste prepričani, da ste zdravi. Če bolezen odkrijemo dovolj zgodaj, so možnosti polne ozdravitve zelo dobre, če pa bolezen odkrijemo pozno, so lahko posledice hujše. Zato ne odlašajte in poskrbite za svoje zdravje! Program Svit rešuje življenja – lahko ga reši tudi vam!

Navodila za odvzem vzorcev blata za laboratorijsko preiskavo na prikrito krvavitev:

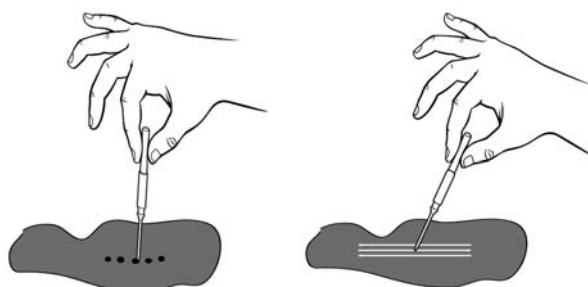
Po prejemu kompleta za odvzem dveh vzorcev blata si vzemite nekaj časa in najprej natančno preberite priložena navodila.

Odvzem prvega vzorca blata

Za odvzem prvega vzorca blata uporabite eno palčko in en tulec. Drugo palčko in drugi tulec uporabite za odvzem drugega vzorca pri naslednjem odvajanju blata, vendar ne odvzeti obeh vzorcev blata na isti dan. Če je le možno, odvezemite oba vzorca blata znotraj štirih dni. Vseeno je, katero barvo najprej uporabite, vendar vpišite datum uporabe črnega tulca v črno polje, datum uporabe rdečega tulca pa v rdeče polje.

Postopek:

- Izpraznite mehur in splaknite straniščno školjko.
- Za lažji odvzem vzorca v školjko položite nekaj toaletnega papirja, da se na njem zadrži blato.
- Izpraznite črevo oziroma opravite odvajanje blata.
- Palčko primite na širšem koncu s palcem in kazalcem. Petkrat do šestkrat se na različnih delih dotaknite površine blata (popikajte blato do globine največ 1 centimeter).

Slika 1 – Shematski prikaz odvzema vzorca blata.

Nato s konico palčke večkrat rahlo potegnite v dveh smereh po površini blata, kot prikazuje slika 1. Blato se bo ujelo v drobne bodice na tanjšem delu palčke. Ne odvezemite preveč blata, ker bo sicer vzorec neuporaben za analizo. Ne skrbite, če blato potone v vodo v školjki, saj to ne vpliva na rezultat laboratorijske preiskave. Odvzem vzorca blata je tako končan.

- Palčko vtaknite v tulec, kot prikazujeta sliki 2 in 3. Ob zapiranju morate zaslišati klik, kar pomeni, da je tulec tesno zaprt in vsebina ne more iztekati. Palčko in tulec lahko sestavite samo enkrat, zato tulca ne poskušajte več odpirati.

Slika 2 – Palčko potisnite v odprtino tulca.

Slika 3 – Palčko potisnite do konca v tulec s tekočino, da zaslišate klik.

- Uporabljeni komplet vstavite v plastično vrečko in jo dobro zaprite. Na zunanji strani vrečke je nalepka z vašimi podatki. V ustrezno prazno polje vpišite datum odvzema vzorca. Če ste uporabili tulec z rdečimi črkami, vpišite datum v rdeče polje, če ste uporabili tulec s črnim napisom, pa datum vpišite v črno polje (sliki 4 in 5).

Slika 4 – Na nalepko vpišite datum, ko ste odvzeli blato.

Slika 5 – Tulec vstavite v plastično vrečko in jo dobro zaprite.

- Odvzeti vzorec nato shranite v temen in suh prostor, najbolje pri temperaturi med 2 in 10 °C, dokler ne odvzame še drugega vzorca blata. Če je temperatura prostora, kjer hranite vzorec, višja od 25 °C, vam priporočamo, da prvi vzorec shranite v hladilnik, ločeno od hrane. Vzorca ne zamrznete.

Odvzem drugega vzorca blata

Ob naslednjem odvajanju blata ponovite vse postopke, pri tem pa uporabite drugo palčko in drugi tulec, vendar še enkrat opozorilo, da ne odvezemite obeh vzorcev blata na isti dan. Če je le možno, odvezemite oba vzorca blata znotraj štirih dni. Dobro zaprt drugi vzorec dodajte v vrečko k prvemu vzorcu in jo dobro zaprite. Na nalepko napišite še datum odvzema drugega vzorca blata.

Oba uporabljena kompleta v zaprti vrečki vložite v priloženo obloženo pisemsko ovojnico, odstranite zaščitni trak in ovojnico skrbno zalepite. Pisemsko ovojnico čim prej oddajte na najbližjo pošto (ne v poštni nabiralnik) in odpošljite na že natisnjen naslov laboratorija Programa Svit. Poština je že plačana.

Najpozneje en teden po prejemu vašega vzorca vas bomo obvestili o izvidu laboratorijske preiskave in vam priporočili nadaljnje postopke.

Če imate v zvezi s pridobivanjem vzorcev blata vprašanja, se posvetujte s svojim osebnim zdravnikom ali farmaceutom, lahko pa pokličete na telefonsko številko Centra Svit 01/62 04 521, se oglasite po elektronski pošti na naslov info@program-svit.si ali pošljete telefaks na številko 01/62 04 529, da vam bodo pomagali.

Po navadi si mislimo: »Če izvem, da je kaj narobe, je konec z mano!« Res pa je ravno nasprotno, zgodnje odkritje bolezni je najboljša popotnica za nadaljevanje življenja.

Kristina Brovč Jelušič, Zavod za zdravstveno varstvo Nova Gorica
Vir: www.program-svit.si

■ UPRAVLJAVEC VODOOSKRBNIH SISTEMOV JE DOLŽAN REDNO SPREMLJATI KAKOVOST PITNE VODE TER O TEM OBVEŠČATI UPORABNIKE

Vodooskrba v letu 2010

Večinski delež mikrobiološko onesnaženih vzorcev pitne vode predstavljajo vzorci, odvzeti iz vodooskrbnih sistemov brez priprave vode. Vzrok za mikrobiološko neskladje je lahko tudi v nevzdrževanem hišnem vodovodnem omrežju.

Kakor vsako leto se je tudi v letu 2010 skladno z zakonodajo kvaliteta pitne vode iz javnih vodooskrbnih sistemov v upravljanju občine spremljala na dva načina. Ministrstvo za zdravje zagotavlja nadzor nad kvaliteto pitne vode oziroma t. i. državni monitoring pitne vode iz vodooskrbnih sistemov, ki oskrbujejo 50 ali več oseb. Neodvisno od državnega monitoringa upravljavec, občina Cerkno, izvaja notranji nadzor nad kakovostjo pitne vode iz vseh sistemov v upravljanju. Oba nadzora se izvajata s pomočjo laboratorijskih preiskav vzorcev pitne vode. V okviru notranje kontrole (Tabela 1) je bilo v lanskem letu iz vseh sistemov skupno na omrežju oz. na pipah pri potrošnikih odvzetih 92 vzorcev pitne vode za mikrobiološke preiskave. Večinski delež mikrobiološko in zdravstveno neustreznih vzorcev predstavljajo vzorci, odvzeti na omrežjih sistemov, kjer priprava vode ni urejena.

Od 42 mikrobiološko neustreznih jih je bilo 23 fekalno onesnaženih oz. zdravstveno neustreznih. Za namen raziskovalnega dela (ugotavljanje vzrokov za onesnaženje) je bilo iz posameznih zajetij odvzetih še 27 vzorcev za mikrobiološko analizo. Vzroka za neskladni vzorec, odvzet na sistemu Otalež, ni bilo mogoče pojasniti. Predvideva se, da je prišlo do nenadnega močnega fekalnega onesnaženja, ko običajne količine doziranega dezinfekcijskega sredstva niso zadostale. V Cerknem je bilo vzrok za neskladje hišno vodovodno omrežje. Po izvedenem ukrepu izpiranja je bil odvzet kontrolni vzorec skladen. V okviru notranjega nadzora so bili na vseh sistemih, kjer se dezinfekcija pitne vode izvaja s pomočjo natrijevega hipoklorita, odvzeti vzorci na prisotnost trihalometanov (THM). Organske snovi, če so prisotne v vodi, z dezinfekcijskim sredstvom reagirajo in tvorijo se

THM. V vzorcih je bila določena skupna vsota THM od 0,7 do 5,9 µg/l, v petih vzorcih pa je bila njihova koncentracija pod mejo detekcije laboratorijske metode. Predpisana mejna vrednost vsote THM v Pravilniku o pitni vodi je 100 µg/l. Pri tem velja poudariti, da so bili vsi vzorci za analizo na prisotnost THM odvzeti v deževnem obdobju, ko je možnost prisotnosti organskih snovi oz. THM v vodi največja. Pri tem gre upoštevati tudi dejstvo, da je na vseh vodooskrbnih sistemih v upravljanju občine s HACCP načrtom določen normativ prostega rezidualnega klora 0,15 – 0,20 mg/l. Za primerjavo povejmo, da je bila ta vrednost v predhodni zakonodaji predpisana, in sicer je morala znašati od 0,30 do 0,50 mg/l. Na sistemih z urejeno pripravo vode se dezinfekcija vrši z avtomatskim konstantnim dodajanjem natrijevega hipoklorita (klorov preparat v tekoči obliki). Najmanj enkrat tedensko (ob povečanih dotokih pa dvakrat tedensko) se na omrežju izvajajo meritve prisotnosti dezinfekcijskega sredstva v vodi, o čemer se vodijo prepisane evidence. V okviru državnega monitoringa (Tabela 2) je bilo v letu 2010 na omrežju večjih sistemov odvzetih 28 vzorcev za mikrobiološke in prav tako za fizikalno kemijske preiskave. Večina vzorcev na sistemih brez priprave mikrobiološko ni bila skladna s pravilnikom. Na sistemu v Planini je bila ob odvzemu zaradi povečanega dotoka izmerjena zelo nizka koncentracija prostega rezidualnega klora. Po opravljeni korekciji je bil odvzet vzorec skladen. V letu 2010 je upravljavec izvedel več aktivnosti za izboljšanje vodooskrbe. Poleg rednih

OBVESTILO OBČANOM, KI SE S PITNO VODO OSKRBUJEJO IZ LASTNEGA ZAJETJA

- Občani, ki imajo lastno vodooskrbo, lahko kvaliteto vode iz svojega zajetja preverijo na naslednji način:
- na sedežu občine dobijo ustrezno pripravljeno embalažo in navodila za odvzem vzorca,
 - po predhodnem dogovoru bo odvzet vzorec s strani občine oddan v laboratorij,
 - o rezultatih so občani obveščeni po pošti, interpretacijo rezultatov lahko dobijo pri strokovni službi občinske uprave,
 - občani sami nosijo samo stroške laboratorijske preiskave.

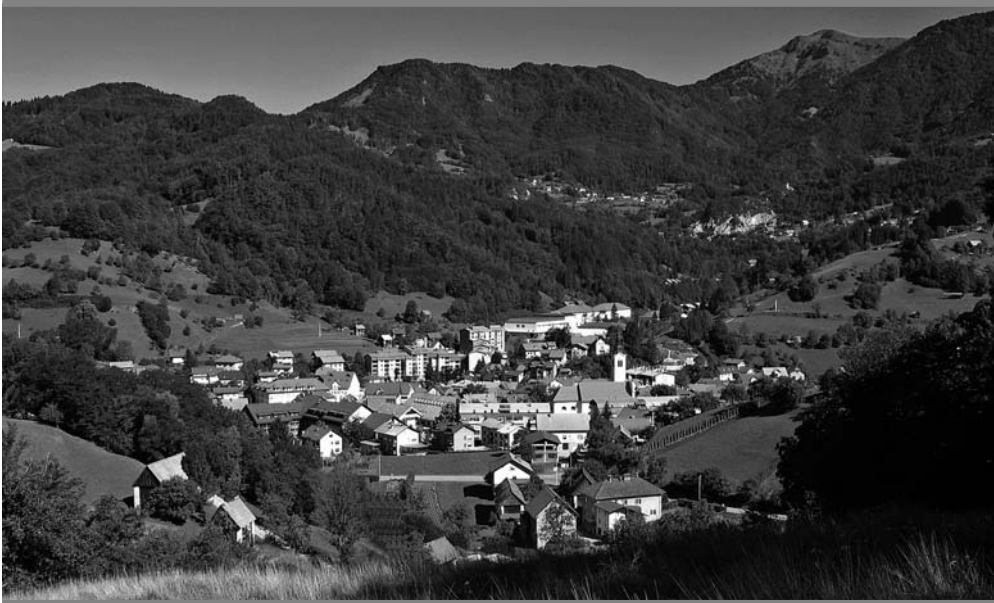
vzdrževalnih del na vodooskrbnih objektih in omrežju (čiščenje objektov in omrežja, druga tekoča vzdrževalna dela) se je na štirih vodovodih izvedlo večja sanacijska dela, s čimer se je izboljšala količina in kvaliteta vodooskrbe. V letošnjem letu so v planu večje ali manjše investicije na sedmih vodovodih. Na vodooskrbnih sistemih, kjer odvzeti vzorci izkazujejo pogosto mikrobiološko onesnaženost, bo potrebno namestiti naprave za dezinfekcijo vode. Velik pomen pri zagotavljanju varne vodooskrbe ima tudi hišno oziroma interno vodovodno omrežje, katerega je dolžan vzdrževati lastnik oz. upravljavec objekta. **Vanja Mavri Zajc**, Občina Cerkno, Služba za urejanje prostora in varstvo okolja

TABELA 1: REZULTATI ANALIZ VZORCEV PITNE VODE V LETU 2010 – NOTRANJI NADZOR

VODOOSKRBNI SISTEM	MIKROBIOLOŠKI PREIZKUSI			FIZIKALNO-KEMIJSKI PREIZKUSI	
	Št. vseh vzorcev	Neustrezni	Fekalno onesnaženi	Št. vseh vzorcev	Neustrezni
CERKNO	5	1		2	
CERKNO-SUŠJE	3			1	
ŠEBRELJE	3			1	
OTALEŽ	3	1	1	1	
PLANINA	3			1	
ZGORNJE RAVNE	3			1	
GORJE	3			1	
ZAKOJCA	3			1	
SPODNJE RAVNE	3			1	
SMUČARSKI CENTER	3			1	
SKUPAJ	32	2	1	11	
JAZNE	3	3	3	1	
LAZEC	4	3	2		
ZAKRIŽ	5	3	2	3	
PLUŽNJE	5	3	1		
LABINJE	3	1		1	
TREBENČE	3	1		1	
BUKOVO	3	1	1	1	
POČE	8	6	3		
DOLENJI NOVAKI	4	3	3	1	
ČEPLEZ	3	3		1	
JESENICA	4	3	3	1	
REKA	3	1		2	
GORENJI NOVAKI	3	2		2	
OREHEK	3	3	2		
KOJCA	3	1		1	
ŽABŽE	3	3	2	1	1 (motnost)
SKUPAJ	60	40	22	16	1
SKUPAJ	92	42	23	27	1

TABELA 2: REZULTATI ANALIZ VZORCEV PITNE VODE V LETU 2010 – DRŽAVNI MONITORING

VODOOSKRBNI SISTEM	MIKROBIOLOŠKI PREIZKUSI			FIZIKALNO-KEMIJSKI PREIZKUSI	
	Št. vseh vzorcev	Neustrezni	Fekalno onesnaženi	Št. vseh vzorcev	Neustrezni
CERKNO	3			3	
ŠEBRELJE	2			2	
OTALEŽ	2	1	1	2	
PLANINA	2	1		2	
ZGORNJE RAVNE	2			2	
ZAKOJCA	1			1	
SKUPAJ	12	2	1	12	
JAZNE	2	2		2	
LAZEC	2	2	2	2	
ZAKRIŽ	2	2	1	2	
PLUŽNJE	2	1	1	2	
LABINJE	1	1	1	1	
TREBENČE	1	1		1	
BUKOVO	1	1		1	
POČE	1	1		1	
DOLENJI NOVAKI	2	2		2	
ČEPLEZ	1	1		1	
JESENICA	1	1		1	
SKUPAJ	16	15	5	16	
SKUPAJ	28	17	6	28	

SPOŠTOVANE OBČANKE, CENJENI OBČANI OBČINE CERKNO

PRAZNIČNI DNEVI PRINAŠAJO VZDUŠJE SPOŠTLJIVOSTI, SPROŠČENOSTI IN RADOSTI. ŽELIMO VAM, DA BI JIH UŽILI V VSEJ NJIHOVI POLNOSTI.

VAŠ ŽUPAN MIRAN CIGLIČ
S SODELAVCI

■ ZAVEDAJMO SE VSEPRISOTNE NEVARNOSTI, KI GROZI NAŠEMU ZDRAVJU

Sanacija bremena azbesta v občini Cerkno

Zaradi masovne uporabe azbesta (skupno ime za skupino vlaknatih silikatov) v preteklosti so danes ta vlakna v nizkih koncentracijah prisotna praktično povsod, predvsem pa v urbanih okoljih. Projekt Nacionalne smernice za azbest, ki se je zaključil konec leta 1999, je med drugim postregel s podatki o proizvodnji, porabi in prometu z azbestnimi izdelki, o obolelih zaradi azbesta ter podal pregled obstoječe zakonodaje. Glede na dokazane negativne učinke azbesta na zdravje se je Občina Cerkno odločila, da pristopi k celoviti in hitri akciji ozaveščanja o nevarnostih azbest-cementnih streh in raznovrstnih azbestnih odpadkov.

Azbest se je v Sloveniji začel uporabljati že leta 1863, in sicer v Tovarni tirnih vozil v Mariboru. Leta 1922 so azbest-cementne izdelke začeli proizvajati v Anhovem. Zaradi dobrih fizikalno-kemijskih lastnosti teh vlaken so jih vrsto let masovno uporabljali tako v industriji kot tudi za druge namene. Različni slovenski proizvajalci so v času od II. svetovne vojne pa do danes iz azbesta proizvedli okoli • 7,5 mio ton salonitnih plošč, • 2.000 ton tesnilnih plošč, • 1,5 mio ton cevi, • več kot 13 mio m² kombi plošč. Azbest so vgradili tudi v • več kot 15 tisoč vagonov in lokomotiv ter proizvedli • več kot 2 mio kosov zavornih oblog, • več kot 88 mio kosov tesnil in filtrov, • okoli 2.600 ton azbestne tkanine, • 250 ton azbestne lepenke, • 530.000 kotlov in • več kot 60 mio m² izolirnih trakov. Brizgani oziroma šibko vezani azbest so uporabili tudi za stavbne izolacije (tako v zasebnih kot mnogih javnih stavbah); količine se ocenjujejo na več sto ton.

Vpliv azbesta na zdravje

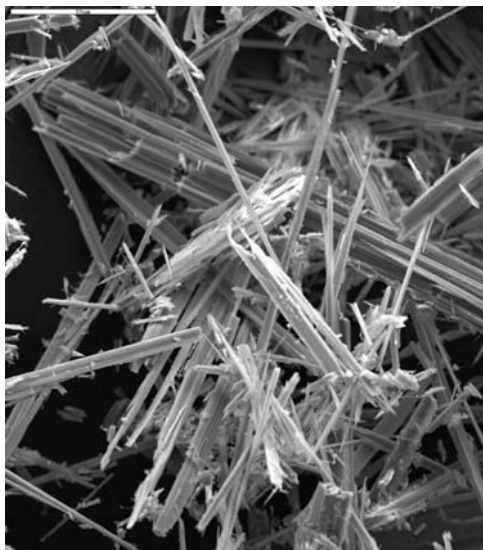
Če se še nedolgo tega o vplivih azbesta na človekovo zdravje ni govorilo, je danes temu drugače. Ugotovitev, da azbest deluje v človeškem telesu rakotvorno, ni več sporna. Izpostavljenost tem vlaknastim silikatom je namreč povezana z razvojem več medsebojno neodvisnih bolezni:

- Azbestozo – brazgotinjenje pljučnega tkiva z zmanjšano funkcijo pljuč in veliko verjetnostjo razvoja pljučnega raka; latentna doba je 15 in več let.
- Plevralni plaki – ni dokazano, da predstavlja jo tveganje za nastanek malignega mezotelioma ali raka na pljučih in praviloma ne vplivajo na upad pljučne funkcije ter navadno ne povzročajo težav; latentna doba je 15 let in več.
- Pljučni rak – maligno obolenje, ki ga povzroča azbest. Pri kadilcih pride do sinergičnih učinkov med tobakom in azbestnimi vlakni, kar močno poveča tveganje za nastanek pljučnega raka; latentna doba je 10 let in več (petletno preživetje med zbolelimi je zelo redko).
- Maligni mezoteliom pogosto udari med starostjo 35 do 40 let – latentna doba je več kot 10 let (petletno preživetje med zbolelimi je izjemno redko).

Znanstveno je dokazano, da tisti, ki so posredno izpostavljeni azbestnim vlaknom, sicer ne morejo dobiti azbestoze, lahko pa zgoraj naštetih maligne bolezni.

Poklicna izpostavljenost azbestu

Posebej močne škodljive vplive na zdravje povzroča izpostavljenost azbestu pri delu, zlasti pri kopanju, mletju, transportu, proizvodnji, vzdrževanju, uporabi, popravilu ali odstranjevanju.

Azbestna vlakna

vanju izdelkov ali materialov, ki vsebujejo azbest. V Sloveniji naj bi bilo poklicno izpostavljenih azbestu najmanj 23.000 delavcev.

Podatki iz slovenskega registra rakavih obolenj kažejo, da se je med letoma 1961 in 1997 pojavilo 209 primerov mezoteliomov, za katerega večina avtorjev navaja, da ga je možno pripisati prav izpostavljenosti azbestu. Največ tovrstnih primerov je bilo zabeleženih v novogoriški, mariborski in ljubljanski regiji. Kar 90 odstotkov mezoteliomov (tako med zaposlenimi kot njihovimi svojci) je bilo v premeru petih kilometrov oddaljenosti od tovarn, ki so azbest bodisi proizvajale bodisi uporabljale. Azbestoz (fibroz) je še veliko več – po ocenah tudi več tisoč, vendar so te številke zaradi postopkov verifikacije, diagnostike in identifikacije te bolezni kot »poklicne bolezni« neanesljive. Po ocenah strokovnjakov sledi pojavnost bolezni izpostavljenosti po daljši inkubacijski dobi – tudi 30 ali več let. To pomeni, da lahko v prihodnje v Sloveniji pričakujemo še izrazitejšo sovpadanje bolezni z azbestom.

Poklicne bolezni lahko tako dobijo delavci, ki delajo neposredno z azbestom, kot tudi tisti, ki so tem nevarnim vlaknom izpostavljeni posredno. V široko skupino ogroženih zaradi azbesta sodijo tudi njihovi družinski člani – posredno prek delovne obleke – okoliški prebivalci, zaposleni na vlakih ter v objektih, pokritih s preperelo azbest-cementno kritino – med slednjimi je še posebej veliko otrok in delavcev v vrtcih in šolah.

Problematika preperelih azbest-cementnih kritin

Nič kaj zadovoljiv ni niti podatek, da je v Sloveniji še vedno kar 33 odstotkov vseh stavb (med njimi večina vrtcev in osnovnih šol) kritih z azbest-cementno kritino. Izvedena anketa kaže, da je bilo od leta 1963 na novo zgrajenih

162 šol, 60 so jih dogradili, 111 pa adaptirali. Nič ne bi bilo narobe, če se pri novogradnjah in adaptacijah šol ne bi posluževali azbesta, pri čemer so v povprečju porabili okoli 1.700 m² salonitk. Pri tem je treba vedeti tudi to, da se življenjska doba večine azbestnih proizvodov giblje med 35 in 45 leti, kar pomeni, da je oziroma bo (če že ni) njihov »rok trajanja« kmalu potekel in jih bo zato treba kmalu zamenjati. Zlasti problematične so preperete azbest-cementne kritine, zaradi česar se azbest sprošča v naše delovno in bivalno ozračje.

Postopno zmanjševanje uporabe

V Slovenijo so od leta 1946 dalje uvozili približno 670.000 ton azbesta; njegova poraba je bila največja v 70-ih in 80-ih letih. V poznih 70-ih letih so v ZDA njegovo uporabo začeli omejevati, saj so izpostavljenost azbestu že povezali z nastankom azbestoze in nekaterih vrst raka. Zaradi spoznanj o njegovi škodljivosti je zanimanje zanj začelo postopoma upadati tudi v članicah EU. Tako je tudi pri nas postal sprejem ustrezne »azbestne zakonodaje« s področja varstva okolja in varstva pri delu ena od glavnih prioritet za delo v prihodnje. Leta 1996 so zato v Sloveniji sprejeli *Zakon o prepovedi proizvodnje in prometa z azbestnimi izdelki ter o zagotovitvi sredstev za prestrukturiranje azbestne proizvodnje v neazbestno*. **Ministrstvo RS za zdravje** je v skladu z evropsko zakonodajo pripravilo uredbo, ki je v letih od 1998 do 2003 omogočila postopno prepoved proizvodnje, dajanja v promet in uporabo azbesta in azbestnih izdelkov. Zaradi tega se od leta 1997 azbestni izdelki v glavnem na slovenskem trgu niso več prodajali, do leta 2000 pa so pri nas postopoma ukinili tudi vsakršen uvoz in izvoz teh vlaknastih silikatov. Tako je azbest od 1. januarja 2003 v celoti prepovedan, vendar pa prepoved ne vključuje azbesta, ki je že v uporabi.

Amfibolna teorija oziroma princip »nič vlaken!«

Vse več je tudi zagovornikov tako imenovane amfibolne teorije, ki poudarja nevarnost in možnost povezave nastanka rakave bolezni pri izpostavljenosti slehernemu azbestnemu vlaknu. Zato je iz zdravstvenega vidika nujno, da se držimo previdnostnega načela (Precautional Principle). Gre torej za princip: »nič vlaken!«, kar pomeni, da je treba odstraniti vsa bremena azbesta – brez izjem.

Pri vseh zgoraj naštetih primerih je zato nujno ustrezno odstranjevanje v skladu s predpisi, ki obravnavajo ravnanje in varno odlaganje odpadkov. Tega naj izvajajo le usposobljene, opremljene in pooblašene organizacije, ki upoštevajo tako *Pravilnik o ravnanju z odpadki*, ki vsebujejo azbest kot tudi *Uredbo o pogojih, pod katerimi se lahko pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest*. Slednja sicer predvideva tudi nekatere izjeme oziroma tako imenovana »dela manjšega obsega«. Mednje ne sodijo le pasje utice in kurniki pokriti s salonitkami, pač pa tudi azbestne kritine in izolacije do 300 m² površine. Ravno ta izjema je pogojevala nastanek številnih črnih odlagališč azbestnih odpadkov – omenjeni pravilnik je namreč v preteklosti dovoljeval izjeme do 1.000 m². Zaradi zagotovitve ustreznega odstranjevanja in odlaganja azbestnih odpadkov in interesa primerne zaščite ljudi (upoštevanje previdnostnega načela) in okolja bo treba po zgledu nekaterih držav EU odpraviti tudi to izjemo.

Poziv k celoviti sanaciji azbest-cementnih streh tudi v občini Cerkno

Kot smo omenili že uvodoma, se je **Občina Cerkno** glede na dokazane negativne učinke azbesta na zdravje odločila, da pristopi k celoviti in hitri akciji ozaveščanja o nevarnostih, ki jih prinašajo azbest-cementne strehe in drugi azbestni odpadki. Pri njihovem odstranjevanju je pomembno, da se upošteva okoljske kriterije, ki bodo pozitivno vplivali na: • ponovno usposobitev prizadetih življenjskih in delovnih prostorov ter bivalnih območij; • izboljšano kakovost življenja prebivalcev – obstoječe emisije azbestnih vlaken se namreč širijo v naseljena območja; • splošno izboljšanje bivalnih in delovnih pogojev (mikroklima).

Ob tem se je treba zavedati, da pri sanaciji starih in preperelih azbest-cementnih kritin nastajajo azbestni odpadki, pri katerih mora investitor poznati ključne potencialne težave, vezane na okoljevarstvene probleme z vidika emisij azbestnih vlaken v zrak in vodo ter delovno-varstvene probleme.

Pri sanaciji azbestne strehe gre torej za selektivno demontažo azbestnih materialov ob ustvarjanju pogojev izoliranosti, začasno varno shranjevanje oziroma transport in odlaganje azbestnih odpadkov na za to predvidene komunalne deponije, brez možnosti emisij azbestnih vlaken. Posebno skrb pa je treba nameniti tudi delavcem oziroma njihovi zaščitni opremi pri vseh dejavnostih z azbestnimi vlakni. Gre za zapletene postopke z vidika varnosti, zato mora biti izvajanje odstranjevanja azbesta in azbestnih odpadkov na najvišji strokovni in tehnološki ravni.

Pozitivni učinki projekta

Strokovno odstranjevanje azbestnih odpadkov bi bistveno prispevalo k zmanjšanju količine te zdravstveno zelo nevarne snovi iz našega vsakdanjega okolja in k zmanjšanju pojavnosti bolezni, povezanih z azbestom.

Z zamenjavo azbestno-cementnih kritin lahko sočasno prispevamo tudi k energetskemu prihranku, saj se ob tem lahko izvede bistveno boljša izolacija z ustrežnejšimi materiali.

Načrtno in strokovno izvajanje odstranjevanja azbesta in azbestnih odpadkov, ki ga podpira tudi Eko sklad RS, nenazadnje povečuje kredibilnost Slovenije znotraj ekološko zelo osveščenega evropskega prostora.

Doc. dr. **Marko Vudrag**, dr. med., strokovni direktor Zavoda za zdravstveno varstvo Nova Gorica

BREME AZBESTA

Pred šestimi leti je **Državni zbor RS** sprejel *Zakon o odpravljanju posledic dela z azbestom* (Ur. l. št. 38/2006), ki preklicuje zakon iz leta 1996. Danes smo tako na točki, ko se začnejo izvajati še zadnje naloge, kakršna je tudi ustrezno odstranjevanje azbesta s strani pooblaščenih organizacij. To pomeni, da lahko v prihodnje pričakujemo naslednje (odpadne) azbestne materiale, ki jim rečemo tudi breme azbesta. Sem sodijo:

1. **trdo vezani azbestni odpadki** – gre za materiale, v katerih je azbest primešan snovem, ki delujejo kot vezivo (najbolj pogosto so bila uporabljana naslednja veziva: cement, vinilklorid in asfalt). To so **azbest-cementne plošče** (ravne ali valovite, velike ali male), **fasadne plošče**, **stene in stropi**, **vodovodne in kanalizacijske cevi**, **vodni zbiralniki**, **korita za rože** ...

2. **šibko vezani azbestni odpadki** – mednje sodijo predvsem naslednji izdelki: **strešna lepenka** (na strehi); **brizgani ometi** (v stropu, stenah, jeklenih gradbenih ogrodjih); **ročno nanaseni ometi** (v stropu in stenah); **izolacijske plošče** (v stenah); **tesnilne mase**, **smole**, **lepila** (v tleh in stenah); **azbestno platno** (v cevih); **valovita lepenka** (v toplovodnih cevih); **papirni in valjani papirni trakovi** (v kuriščih, parnih ventilih, elektro napeljavah); **lepenka** (v ventilih); **kiti in paste** (v premazih na stikih toplovodnih cevi); **nabrizgana izolacija** (v rezervoarjih goriva in v petrokemiji); **tkanina** (v oblačilih, odejah, klobučevini, ponjavah, vrveh, trakovih, prejah, zavesah itd.) itd.;
3. **odpadne naprave**, ki vsebujejo azbest, na primer: **električne grelne nepravice** (v akumul. peči, pečnici, grelnih sevalih); indu-

strijske peči za valjanje, sušenje, kaljenje, žarjenje; ogrevalne naprave (v kotlih, plinskih bojlerjih, grelnikih zraka); **štedilniki, pečice**, sušilniki (za gospodinjstvo rabo); **lopute, ventili, vrata, rekuperacija toplote** (za požarno varstvo in v prezračevalne namene); **elektro naprave** (omarice, varovalke, visokonapetostni varilniki). Omenjene naprave je treba razstaviti in iz njih odstraniti azbest. Nerazstavljenih naprav, ki vsebujejo azbest (razen malih, ki se jih ne da razstaviti in se jih lahko neprodušno zapakira kot celoto), ni dovoljeno odlagati na odlagališča.

4. **drugi azbestni izdelki** – med najpogostejšimi so **vinilno-azbestne talne obloge**, **asfaltno-azbestne talne obloge**, **veziva**, **polnila**, **kiti**, **paste**, **barve**, **premazi**, **tesnila**, **zavorne obloge**, **sklopke** ...

■ ŠOLSKI KOTIČEK

Prevzela jih je igra piščali

Dekleta 8. in 9. razreda OŠ Cerkno, ki obiskujemo literarno-promocijsko interesno dejavnost *Odmevanja* pod mentorstvom **Mojce Mavri**, smo na RTV Slovenija v oddaji Sobotno popoldne v rubriki *Podjetniki, mi smo face* uspešno predstavile reklamni spot o Divjih Babah v Šebreljah pri Cerknem. Predstavitev oglasa *Glasbena oaza neandertalcev* je bila med gledalci in žiranti dobro sprejeta, saj smo skupno osvojile 3. mesto in denarno nagrado.

Vse skupaj se je začelo s soglasnim sklepom: "Reklama bo o Divjih Babah." Bilo je meseca junija, ko smo se **Nuša Jeram**, **Polona Ferjančič**, **Erika Štremfelj**, **Katjuša Poljanšek** in **Tinkara Černič** soglasno odločile, da bomo posnele reklamo o neandertalčevi jami in piščali za natečaj *Podjetniki, mi smo face*. Med veliko izbiro tem smo izbrale prav to, pa čeprav so bile tudi druge naše ideje zelo dobre ter vabljive. Ker so napočile počitnice, smo teden dni pred začetkom pouka vse dobile poziv, da bomo oglas snemali zadnji dan počitnic ob pol osmih zjutraj (vem, da nisem bila edina, ki je na izbiro časa debelo pogledala). Na ta dan smo se dobile na postajališču pred šolo in se

skupaj z našo mentorico, mentorjem šolske RTV **Branetom Brelihom** in direktorjem LTO Cerkno **Borutom Pirihiom** odpeljali do Šebrelj. Od tam smo se po pešpoti odpravili v strme prepade planote Šebrelje. Ko smo prišli do zgornje jame, ki leži višje, smo tam odložili vso "šaro" ter si odšli ogledat spodnjo jamo. Po ogledu smo se po stopnicah odpravili do našega prvega postanka ter tam začeli snemati prve kadre. Kostumi divjih bab neprijetnega vonja, sedenje na mokrih tleh, mraz, enakomerno gibanje pred kamero in dekleti, ki sta v spotu izrekli povabilo, so bili kmalu poplačani. Ko se je pričelo novo šolsko leto, smo prvič videle izdelek, nad katerim smo bile navdušene ter preseenečene. Takrat pa se ni še nikomur svitalo, da se je vse skupaj šele dobro začelo.

Prva oddaja nam je bila zanimiva, saj smo lahko slišali prve kritike iz ust strokovnih žirantov, precej presenečene pa smo bile nad velikim navdušenjem žirije ter uvrstitvijo v polfinale. To veselje po prvem uspehu še dolgo ni zamrlo.

Med oktobrskimi počitnicami pa smo z mentorjema in ravnateljem odšli na RTV SLO snemat zagovor na odziv žirije, dekleta pa smo

podale tudi nekaj podatkov o samem snemanju spota. Prvo začudenje nad polno nabito garderobo oblek je umirila trema pred snemanjem, vendar nam je uspel odličen moto ter zagovor. Polfinale sem si, verjeli ali ne, ogledala pred kakimi 15 televizorji v Mercator Centru v Gorici, z mano pa je to oddajo spremljalo še okrog 10 ljudi. Bila sem precej na trnih, ker je sprva kazalo, da se nam bo finale izmuznilo, saj nam je bil rezultat po številu glasov strokovne žirije precej nenaklonjen, a na koncu zelo presenečena in hkrati presrečna, saj smo se uvrstile v finale, ker nas je imela publika najrajši, to pa se je izkazalo z najvišjim številom glasov.

Finale se je odvijalo v soboto, 27. 11. 2010, rezultata pa na ta dan nismo izvedeli. Pustili so nas na trnih, zato smo se v začetku decembra odpravile na Gospodarsko razstavišče v Ljubljano, da bi izvedele končno uvrstitev. Spet smo si nadele neandertalčeve kostume in med obiskovalci sejma požele veliko zanimanja, saj

niso bili čisto prepričani, kdo smo, sploh pa se jim ni svitalo, kako se bomo spravile na tekoče stopnice. V zadnjih minutah snemanja finalne oddaje *Podjetniki*, mi smo face, v kateri smo sodelovali vsi trije finalisti, smo izvedele da

smo skupno tretje. Bile smo presrečne, da se nam je uspelo že v prvem poskusu med veliko konkurenco prebiti med prve tri najboljše v slovenskem merilu. Sledilo je fotografiranje, intervjuji in vrnitev domov. Tako smo zaključile svojo zgodbo o neandertalcih ...

Obenem pa bi se rada v imenu vseh nas igralk zahvalila še: **Mojci Mavri** – ker nas je spremljala od začetka do konca ter nam nudila veliko nasvetov, **Branetu Brelihu** – da je posnel vse resne in neresne kadre, **Turističnemu društvu Reka** – za izposojajo kostumov Divjih Bab, **LTO Laufar Cerkno** – za izposojajo rekonstrukcije piščali ter **vsem vam**, ki ste glasovali za nas, ter nam pomagali med prve tri podjetnike.

Divje Babe smo zakon!
Nuša Jeram, novinarski krožek

Novice in zanimivosti

Hojladrija, hojladra ... pust veselih ust ... čeprav so bili zgodnji marčni dnevi še hladni in mračni, je od vsepovsod že kukala pomlad. Da bi jo čimprej prepričali, naj nas vendarle razveseli s soncem in zvončki, smo se s cerkljanskimi »vrtovčkarji« skupaj našemili ter se odpravili na »pomladnoklicni« pohod po Cerknem. V domačem muzeju smo si ogledali razstavo cerkljanskih Laufarjev, po vrtcu pa so kar nekaj dni zapored koledovale skupine razposajenih šem. Od pusta smo se poslovili na pustni torek z dolгим sprevedom pustnih šem.

Konec marca je ravnatelj OŠ Cerkno za pomočnico direktorja za obogatitve programov *Centra šolskih in obšolskih dejavnosti* (CŠOD) mag. **Ido Kavčič** organiziral podrobno predstavitev vseh potencialnih dejavnosti, ki jih nudi Cerkljanska mladim generacijam obiskovalcev ob eventuelni oživitvi CŠOD v tem koncu Slovenije. Ta je bila navdušena tako nad turistično ponudbo bazena in smučišča, kot nad številnimi odprtimi možnostmi vzgoje mladine na primestnem podeželju, kjer se je pod skrbnim varstvom domačinov ohranila marsikatera tradicionalna vrednota etnološke dediščine ter značilnost kulturne krajine. Še posebej pa sta jo fascinirali stalni zbirki *Cerkljanskega muzeja*.

Z ravnateljem osnovne šole sta dorekla tudi oblike medsebojnega dopolnjevanja projektov *Topografskega izobraževalnega središča Cerkno* in klasične ponudbe CŠOD, ki bi združeni lahko nudili ekonomsko podlago dodatnim zaposlitvam mladih intelektualcev. Ob koncu obiska je predstavnico CŠOD protokolarno sprejel tudi župan **Miran Ciglič**, ki v sodelovanju z vsemi zainteresiranimi (mladinske iniciative, društva, šola, lokalno gospodarstvo ...) aktivno podpira ponovno oživitev omenjene stavbe.

Po dolгих letih smo v Cerknem konec marca ponovno gostili predstavnico Ministrstva za šolstvo in šport, in sicer generalno sekretarko **Alenko Kovšca**, ki nas je obiskala, da bi se seznanila z napredkom projekta *Topografskega izobraževalnega središča Cerkno* (TISC), saj je bila poleti 2009 tudi formalno že seznanjena s predvidenim pilotnim zagonom projekta ob praznovanju 120 - letnice rojstva pisatelja Franceta Bevka. Na delovnem sestanku z ekspertno skupino učiteljev si je ogledala različne programske zasnove (od katerih so bile nekatere že udejanjene v praksi) in spletno aplikacijo z možnostjo prijave obiskovalcev. Podprla je tudi idejo in prizadevanja, da se koncept avtonomno razvija v smeri modelne šole. Državna sekretarka je zelo

pohvalila tudi krajši kulturni program, v katerem so nastopili *Mladinski pevski zbor* ter recitatorke skupine *Odmevanja* in učenci podružnične šole Šebrelje, ki so jo pozdravili s prikazom arheološkega najdišča Divje babe.

Drugi del srečanja je potekal v odprti in sproščeni izmenjavi mnenj s člani posvetovalnega telesa zavoda, ob katerih sta tako šola kot vrtec pridobila dragocene operative napotke za razvojno delo v prihodnosti, državna sekretarka pa se je tudi poslovila s pozitivnimi vtisi in obljubo, da se bodo predstavniki šolskega ministrstva v naši dolini tudi v prihodnje še oglasili.

Podružnični šoli Novaki in *Šebrelje* obiskuje v šolskem letu 2010/11 26 otrok v štirih kombiniranih oddelkih. V Novakih jim je šola ob podpori ministrstva in ob odobravanju krajevne skupnosti in staršev zagotovila tudi podaljšano bivanje. Podružnična šola je duša in srce vsake odmaknjene lokalne skupnosti, česar se prebivalci obeh odmaknjenih vasi v celoti zavedajo, zato velja tudi z njihove strani vsestransko podpirati njen razvoj in obstoj. To se je pokazalo tudi v Šebreljah, v soboto, 2. aprila v prostorih gasilnega doma, ter v Novakih v nedeljo, 3. aprila v prostorih podružnične šole. Šebreljci se tudi kot krajevna organiza-

cija aktivno združujejo ob projektnem delu učiteljev **Helene Prezelj** in **Ervin Florjančiča** ter anglistke **Irene Novak**. Skozi vrsto umetniških, rokodelskih, etnoloških in drugih predstavitvenih značilnosti svojega kraja nadgrajujejo vse, od osnovnih demografskih podatkov do zgodovinskih in etnoloških posebnosti. Tudi v Novakih vključuje šola v svoj program vsebine lokalnega okolja, pa tudi avtorske stvaritve s področja glasbe, pesništva, plesa ter različnih gledaliških žanrov. Učiteljici **Tatjana Prezelj** in **Tatjana Slabe** ob promocijskih programih tesno sodelujeta tako z glasbeno učiteljico **Vanjo Lampič** kot z anglistko **Nives Bogataj Černič**. Prireditve vsako leto dopolnjujejo člani lokalnih turističnih društev, v katere se bivši učenci šole aktivno vključujejo.

V začetku aprila je na šoli potekala tradicionalna revija otroških in mladinskih pevskih zborov pod okriljem *Zveze pevskih zborov Primorske*, ki so se je letos udeležili pevski zbori iz Črnege Vrha, Idrije in Cerknega. Našo šolo sta pod taktirko učiteljice **Vanje Lampič** ter ob pomoči **Teje Močnik Ličar** predstavljala dva pevška zbora: prvošolci ter učenci od drugega do četrtega razreda. Vsi zbori so poželi burne aplavze publike, pa tudi pohvalne spodbude strokovnih ocenjevalcev. ■

Besedila in foto: arhiv Osnovne šole Cerkno

ČLOVEK NE JEZI SE!

*Le zakaj bi se jezili, ves čas godrnjali;
vsi se bomo skupaj zbrali, lepši svet si prikazali.*

**V soboto, 7. maja, vas vabimo na
DAN ODPRTIH VRAT OSNOVNE ŠOLE CERKNO:**

ob 8.00 – za učence razredne stopnje in njihove starše
(kulturni program, gledališki prikazi 4. razreda in PŠ Šebrelje ... ŠRTV Obzornik)

ob 10.00 – za učence predmetne stopnje in njihove starše
(kulturni program, gledališki prikazi dramskega krožka, predstavitev raziskovalnih dejavnosti ... ŠRTV Obzornik)

Spremljajoče dejavnosti

Človek ne jezi se (igra z »živimi figurami«)
Mladi Evropejci (vtisi z obiska EU parlamenta)
Človek ne jezi se v prometu (»zaletavček«, »pijanska očala«, nepripeta lutka« ...)
Razstava izdelkov modelarskega krožka
7. MAJA ... SE VIDIMO IN NE JEZIMO!

DRAGI UČENCI OSNOVNE ŠOLE

Na Natečaj za poimenovanje šolskega kotička je že prispelo nekaj predlogov, kot so:

*Kotiček za klepetanje
Naše novice
Osnovna šola na pladnju
Krniki*

Kar korajžno še ostali, natečaj se nadaljuje do naslednje številke!

Ne pozabite se podpisati pod vaše predloge, saj bo najboljši predlog nagrajen!

Predloge lahko vržete v nabiralnik (na stopnišču ob akvarijih) ali pa jih posredujete pomočniku ravnatelja Mitju.

■ ZASADIMO SVOJ ČEBELJI VRT

Čebelam prijazna občina

Lani je Javna svetovalna služba v čebelarstvu pri Čebelarski zvezi Slovenije začela z izredno pomembno akcijo Ohranimo čebele. 30.000 zbranih podpisov pod peticijo za ohranitev kranjske čebele je dokaz, da se Slovenci zavedamo pomena čebel in njihove vloge v naravi.

V začetku aprila je Občina Cerkno prejela poziv Čebelarske zveze Slovenije, naj se pridruži seznamu čebelam prijaznih občin. K predlaganim ukrepom sodi tudi sajenje avtohtonih medovitih rastlin na javnih in zasebnih površinah. S tem bi čebelam omogočili dodaten dostop do zdravega in kakovostnega cvetnega prahu, ki je osnova za dobro preživetje.

Brez čebel ni življenja

Izjemen pomen čebel za življenje na našem planetu je Čebelarska zveza Slovenije predstavila v zgibanki Brez čebel ni življenja, iz katere v nadaljevanju povzemamo nekaj zanimivosti iz posameznih prispevkov.

Čebele in biodiverziteta

/doc. dr. Janko Božič/

Bridke izkušnje z zastrupitvami čebel in počasnim delovanjem nekaterih pesticidov na čebele so čebelarje postavile v prvo vrsto varuhov narave, to pa je spodbudilo tudi bolj poglobljen pristop k razumevanju okolja. Tako čebelarji spoznavamo, kako nespametno je razširjati tujerodne invazivne rastline, tudi če so izjemno bogata paša za čebele. Z njimi namreč izgubljammo svojo lokalno prepoznavnost, poleg tega pa

je čebelja paša zunaj obdobja intenzivnega cvetenja nadležnih tujih rastlin, ki spodrivajo pestro domače rastlinje, osiromašena.

Spremenjen čebelarjev odnos do okolja se lahko pokaže npr. v postavljanju gnezdilnih mest v obliki navrtanega lesa in šopov slame ali trstičja za čebele samotarke, morda celo kakega gnezda za čmrlje v čebelnjaku ali v njegovi okolici. V okolici čebelnjaka posadimo medovite vrste dreves in grmov. Travnik pred čebelnjakom pokosimo največ dvakrat na leto, saj s tem omogočimo razcvet številnih medovitih cvetnic v travišču.

Čebelam pa lahko pomagamo vsi, ne samo čebelarji. Skrb za pestrost cvetja in postavljanje gnezdišč sta preprosta ukrepa, ki ju lahko izvedemo v vsakem vrtu, v manjšem obsegu celo na okenski polici.

Pomen oprasevanja in vloga čebel v našem okolju

/Janez Gačnik, univ. dipl. agr./

Med žuželkami so najpomembnejše oprasevalke na svetu čebele, saj oprasujejo 170.000 vrst cvetočih rastlin, od tega je 40.000 vrst, ki so odvisne izključno od čebel. V našem podnebnem pasu je med oprasevalci na prvem me-

stu prav medonosna čebela. Slovenski čebelarji gojimo več kot 150.000 čebeljih družin, zato je slovenski prostor idealno poseljen s temi oprasevalci. Ne smemo pa pozabiti niti drugih oprasevalcev. V Sloveniji živi več kot 550 vrst samotarskih čebel in 35 vrst čmrljev, ki svoje delo opravijo ob slabših vremenskih razmerah.

Po ocenah kmetijskih strokovnjakov je od oprasevanja odvisna kar tretjina pridelane hrane in kar 80 odstotkov cvetov pri sadnih drevesih oprasijo čebele.

Odgovornost za zdravo okolje, ohranitev čebel in drugih oprasevalcev mora sprejeti celotna družbena skupnost.

Kdor ubija čebele, je morilec ljudi

/Anton Komat, svobodni raziskovalec in pisatelj/

Umiranje čebel lahko omili le eno: uporaba previdnostnega načela in takojšnja prepoved vseh strupov, ki ogrožajo čebele. Tukaj ne gre več za strokovno, temveč predvsem za modro politično odločitev. Vsi vemo, da čebele umirajo, hkrati pa smo priče, kako metodološki racionalizem prehaja v popoln iracionalizem, v bedarijo. Priče smo konfliktu med resnico in metodo, v tem konfliktu pa zagovorniki »znanstvene metode« kot sredstvo za doseg svojega cilja uporabljajo laž in jo prodajajo kot »strokovno mnenje«. To je čisti sofizem, izjemno nevarna družbena praksa.

Zaščita življenja bi morala biti najvišji cilj civilizacije. Vsako živo bitje je del tkanja življenja, ki je z evolucijo nastajalo na milijone let. Igrati se z naravo je tvegano početje, saj že stara slovenska modrost govori, da »Bog vedno odpusti, človek včasih, narava pa nikoli«. Vendar smo kljub tej modrosti privolili v kemično vojno proti naravi. Spopad, ki ga je izzval človek, je vse bolj nasilen in vse bolj dramatičen. Kolikor večje je nasilje, s katerim posegamo v naravni red stvari, toliko silnejši, toliko bolj nepredvidljivi in toliko bolj neobvladljivi so odgovori narave.

Biti čebela dandanes sploh ni lahko

/mag. Trajče Nikoloski/

Morda ste kdaj pomislili na to, da bi imeli svoj vrt za čebele, čmrlje in metulje? Vrt, ki bi bil oddaljen od hrupa, avtomobilskih hlapov in mestnega smoga. Vrt, v katerem bi sadili in vzgajali avtohtone rastline za svoje čebele in druge žuželke. Lahko bi rekli – vrt za čebele in svojo dušo, vrt, v katerem bi po napornem dnevu našli svoj notranji mir in mir za čebele. Pravi čebelji vrt so zelenjadnice, dišavnice, začimbnice, zdravilne in medovite rastline.

Za lažjo izbiro vam nekatere od njih navajamo v tabeli.

Vir: Zgibanka **Brez čebel ni življenja**. Izdala in založila Čebelarska zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu, 2011.

Več na: <http://www.ohranimo-cebele.si>

■ NARAVI PRIJAZNA OSVETLITEV SLOVENSКИH CERKVA

Življenje ponoči

Vsak večer v mestih in vaseh zažari na tisoče luči. Tako zelo smo jih navajeni, da o njih pogosto sploh ne razmišljamo. Električna razsvetljava nam je v zadnjem stoletju bistveno spremenila življenje in nam omogočila, da delamo in se zabavamo še pozno v noč. Pri tem pa pogosto pozabimo, da svetilke, ki se zvečer zunaj prižgejo, običajno gorijo vse do jutra, tudi takrat, ko že vsi spimo in na ulicah skorajda ni ljudi.

Prekomerno in nepravilno osvetljevanje ima številne negativne posledice: po nepotrebnem zvišuje stroške električne energije, vpliva na človekovo zdravje, ogroža številne nočne živali in nam preprečuje, da bi uživali v pogledu na zvezdno nebo. Projekt *Življenje ponoči (Life at Night)* si je za cilj zadal zmanjšati negativne učinke osvetljevanja kulturne dediščine. Prizadevamo si, da bi bile cerkve, gradovi in spomeniki osvetljeni tako, da bi bilo to čim manj potratno za človeka in čim manj moteče za naravo.

Osvetljevanje cerkva in nočne živali

Slovenija je znana kot dežela številnih cerkva, od katerih jih je velik del osvetljenih. Predstavljajo velike svetle točke v pokrajini, ki privlačijo nočne žuželke iz bližnje in daljne okolice. Nekatere žuželke začnejo v soju svetilk brez konca krožiti okrog vira svetlobe in so zato lahek plen plenilcem, druge na svetlobi otrpnejo in prenehajo z aktivnostjo. V obeh primerih se ne prehranjujejo in ne razmnožujejo, kar pripomore k zmanjševanju njihove številčnosti. Žuželke so oprasevalci rastlin in pomemben člen v prehranjevalni verigi, zato ima njihovo izginjanje dolgoročno lahko zaskrbljujoče posledice.

Zaradi osvetljevanja cerkva imajo težave tudi netopirji. Spomladi se na podstrešjih in v zvonikih samice netopirjev zberejo v velike porodniške kolonije, kjer skupaj vzgajajo mladiče. Če so izletalne odprtine njihovih zatočišč osvetljene, se na lov ne odpravijo ob mraku, ampak veliko kasneje, kar skrajša čas, primeren za prehranjevanje. Manj hrane za samice pomeni tudi manj hrane za njihove mladiče, saj so prve tedne popolnoma odvisni od materinega mleka. Podhranjeni mladiči pa imajo manjše možnosti za preživetje svoje prve zime.

Cerkve so pogosto osvetljene tako, da gre več svetlobe v nebo kot na fasado. V občini Cerkno bosta v projekt Življenje ponoči vključeni cerkvi v Otaležu in Trebenčah. Foto: Andrej Mohar

Naravi prijazna razsvetljava

Projekt "Življenje ponoči – zmanjševanje negativnih vplivov osvetljevanja objektov kulturne dediščine in izboljšanje naravovarstvenega statusa nočnih živali" poskuša najti primerne tehnične rešitve za bolj ustrezno osvetljevanje kulturne dediščine. Glavni cilj projekta je dolgoročno zmanjšati negativne učinke, ki jih povzroča osvetljevanje cerkva, in s tem izboljšati naravovarstveni status in biodiverzitetu nočnih živali. Razvili bomo nov tip reflektorja, ki bo prilagojen obliki stavbe in bo zmanjšal nepotrebno svetenje v nebo. Z novimi reflektorji bomo zamenjali obstoječo razsvetljava 21 slovenskih cerkva in skozi tri leta spremljali, kako se na različne intenzitete in barve svetlobe odzivajo netopirji in nočni metulji. Na podlagi teh izkušenj bomo v sodelovanju z Unescom razvili tehnične smernice za naravi prijazno in energetsko učinkovito osvetljevanje kulturne dediščine, ki bodo širše uporabne za osvetljevanje različnih tipov stavb, ne le cerkva.

V občini Cerkno bosta v projekt vključeni cerkvi v Otaležu in Trebenčah. Nova razsvetljava ne bo le prijaznejša nočnim živalim, ampak tudi manj potratna – pričakujemo, da bomo zmanjšali stroške električne energije za vsaj 30 %. S projektom želimo narediti prvi korak k mednarodni standardizaciji osvetljevanja kulturne dediščine. Cerkve, ki jih bomo v okviru projekta pravilno osvetlili, bodo služile kot model za nadaljnje reševanje te problematike v Sloveniji in v Evropi.

Projekt delno sofinancirata Evropska komisija v okviru programa Life+ in slovensko Ministrstvo za okolje in prostor, izvaja pa ga šest partnerjev: Euromix d.o.o., Društvo Temno nebo Slovenije, Univerza v Ljubljani, Društvo za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije, Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev in produkcijska hiša Baza Media 2.1.

Dodatne informacije o projektu lahko najdete na spletni strani www.lifeatnight.si. V primeru, da želite izvedeti več podrobnosti, vas vabimo, da nas kontaktirate.

dr. **Mojca Stojan-Dolar**, vodja projekta

Z umetnostjo do New Yorka

V Cerknem deluje umetniški tandem *Small But Dangers*, ki ga sestavlja ta diplomirana slikarja **Mateja Rojc** in **Simon Hudolin – Salči**. Mateja ima status samostojne kulturne delavke, Simon pa je učitelj likovnega pouka v Osnovni šoli v Bovcu.

Njuno delo zaobjema slikarstvo, performans, fotografijo, pa tudi scenografijo, ilustracijo, ter senčno-lutkovno gledališče Žarnica. Živita in delata v Cerknem, kjer jima pomoč in podporo pri produkciji nudi tukajšnji mladinski center C.M.A.K., posluh za njuno ustvarjanje pa vseskozi kaže tudi Občina Cerkno.

Tandem *Small But Dangers* zastopa ljubljanski Center in Galerija P74. V lanskem letu je umetnika predstavil na dunajskem sejmu umetnosti *ViennaFair 2010*, sodelovala sta na razstavi *U3 – 6. triennale sodobne umetnosti v Sloveniji* v ljubljanski Moderni galeriji, ter bila uvrščena na razstavo *255.804 km²* v Mestni galeriji Ljubljana, kjer so predstavili prerez produkcije umetnikov mlajše generacije iz dežel bivše Jugoslavije.

Februarja letos sta na razstavi *Postvirtualno* v Galeriji P74 skupaj z Matejem Stupico in Rone84 predstavila najnovejša dela, marca pa sta razstavljala na sejmu sodobne umetnosti *VOLTA 7* v New Yorku, ki je manjši vzporedni sejem znamenitemu *The Armory Show*. Ta je bil kot prelomna mednarodna razstava moderne umetnosti v Ameriki ustanovljen že davnega leta 1913, ko je pretresel ameriško javnost ter spodbudil zbirateljstvo in razvoj umetnostnega trga. Namen omenjenega vzporednega sejma *VOLTA Show NY* je predstavitev umetnikov mlajše generacije. Dvojec *Small But Dangers* se je na njem predstavil prvič, zanimanje za njuna dela pa je bilo veliko; *The New Museum* iz New Yorka je nekaj njunih slik tudi uvrstil v svojo zbirko.

Več o tandemu na <http://smallbutdangers.cerkno.net>.
SBD

Italijanski študentje slovenščine pustovali v naših krajih

Lektorice in študentje slovenščine v Trstu, Padovi in Vidmu smo se letos odločili, da pust ne bo ostal praznih ust. Ker nam pripovedovanja o cerkljanskih laufarjih kar niso dala miru, smo se na pustni konec tedna, 5. in 6. marca 2011, odpravili na ekskurzijo v Idrijo in Cerkno.

V soboto smo si v Idriji ogledali Antonijev rov in mestni muzej, kjer nas je iz vsakdana predramila bogata zgodovina Idrije in njenih prebivalcev. Ni nam ušla usoda tamkajšnjih rudarjev, pa tudi ne klekljaric, ki še danes izdelujejo očarljive idrijske čipke. Popoldne smo se odpravili proti Cerknu, kjer nas je vse očarala gostoljubnost domačinov, ki znajo tako kot klekljarice klekljati prav prijazno vzdušje v mestu. Ogledali smo si gledališko predstavo *Kadu* v izvedbi KUD Cerkno, nato pa z domačini poklepetali o narečnih izrazih ter razvozlati še tako zapletene besedne uganke. Večer smo zaključili ob živih ritmihih lokalne zasedbe *Sexual Band*.

Nedeljo smo začeli z ogledom Bolnice Franje, kjer nas je predramila ledena tančica na okoliških skalah, v čas med drugo svetovno vojno pa ponesla pripoved našega vodiča ter ogled lesenih barak v soteski. Obisk Cerkna se je zaključil s popoldanskim koncertom skupine *Joko & Domc* s prijatelji ter Laufarjio. Laufarji so nas pritegnili, očarali, zabavali in ob ritmihih tudi ogreli, termometer se je namreč v nedeljo kar precej spustil. Prislunhili smo obsojbi pusta za vse grehe, ki so se v preteklem letu zgodili v Cerknem in okolici, namreč pust je za vse kriv, potem pa lahko nastopi pomlad.

Domov smo se odpravili z načrti, da se bomo v te doline pod Poreznom še vrnili. Zahvala za izvedbo gre Centru za slovenščino kot drugi/tuji jezik, ki nas je pri projektu denarno podprl.

Urška Kerin, lektorica slovenščine v Vidmu

■ MLADINSKI CENTER

Etnološko in multikulturno obarvana pomlad

Od C.M.A.K.-ove 14. obletnice v februarju pa do današnjega sončnega aprila je bilo v mladinskem centru precej aktivno. Naj na kratko povzamemo, kaj vse smo v teh dneh počeli.

Na klubskem področju smo v marcu organizirali projekcijo dokumentarnega filma o legendarni idrijski punk skupini *Kuzle*, gostili popotnika **Sama Košnika**, ki nam je pripovedoval o nekdanjem predsedniku Burkine Faso, Thomasu Sankari, čemur je sledila še projekcija filma *Thomas Sankara – Afriški Che Guevara*. V gosteh smo imeli tudi glasbeno zasedbo *The Grand Astoria* iz Rusije, natančneje iz Sankt Peterburga ter domače *Grizzli Madams*. Konec marca si je bilo v C.M.A.K.-u moč ogledati tudi gledališko predstavo C.M.A.K.-ove produkcije senčnega gledališča *Žarnica*, ki nosi naslov *Kandelaber*. Na področju izobraževanja smo izvedli bobnarsko delavnico, katere so se udeležili mladi nadobudni bobnarji iz Cerknega in okolice.

Veliko pa je bilo tudi dela, ki večini očem ostane skrito. Tako smo aktivni člani v preteklih tednih veliko delali na razpisnem področju, kjer smo delovanje in projekte C.M.A.K.-a prijavili na razpise, vse od Ura da RS za mladino in Javnega zavoda za kulturne dejavnosti, pa do Voluntariata in KIŠ-a. V tem času je C.M.A.K. pridobil tudi možnost opravljanja nacionalnih javnih del in tako po dolgih letih prizadevanj zaposlil prvo javno delavko. *Cmakavci* smo svoja znanja širili tudi na seminarjih in predavanjih – udeležili smo se izobraževanja o javnih delih ter delavnice javljanja na razpise, poslušali, kaj bo prinesel novi Zakon o prostovoljstvu in se udeležili predavanja o združenju SAZAS ter mladinskih centrih.

Ni manjkalo niti delovnih akcij pred klubom, kjer smo uredili okolico in postavili novo ograjo. Po slabem letu dni (!) premle-

Zasedba *The Grand Astoria* iz Rusije. Foto: arhiv C.M.A.K.

vanja počasnih birokratskih strojev pa smo končno pridobili tudi odobrena evropska sredstva za lanski tabor *Karajzewc*, za katera smo kandidirali na razpisu.

In kaj se bo v *Tinčkau* bajti dogajalo v bližnji prohodnosti? V mesecu aprilu vas C.M.A.K. vabi na ogled **ciklusa filmov o bojih severnoameriških staroselcev**, ki se bo odvijal **od 18. do 22. aprila**. Na dan **23. aprila** se bo zgodil *CMAKoncert*, na katerem bomo gostili glasbeno skupino *Real Life Version* iz Vipavske doline ter dve zasedbi iz Francije, in sicer *Wank For Peace* in *No Gods Or Kings*. Na isti dan pa bomo začeli tudi s **tečajem oblikovanja keramike**, ki se bo odvijal pet naslednjih vikendov. Več o tečaju v napovedniku na strani 12 ali na internetni strani <http://cmak.cerkno.si>, kjer si lahko preberete tudi o drugih aktivnostih.

Za konec naj omenimo še, da že aktivno delamo na organizaciji **4. tabora Karajzewc**, ki se bo letos dogajal **od 27. do 29.**

maja na Straži/Želinu, v bližini reke Idrije. Programsko bo tabor zelo raznolik, potekalo bo večje število delavnic (npr. izdelava lesenih košev, permakultura, glasbena delavnica igranja na tradicionalni portugalski boben adufe, plesi v krogu itd.), raznolika predavanja s področja etnologije ter koncerti tujih in domačih glasbenih skupin, kot so Horda Grdih, Velha Gaiteira (Portugalska) in drugi. Letošnji tabor bo v goste pripeljal tudi mednarodne prostovoljce, ki nam bodo že od 22. maja dalje pomagali pri načrtovanju in izvedbi tabora. Sedem dni bodo preživeli z nami, v našem okolju in spoznavali našo kulturo. **Prav tako se s povabilom obračamo tudi na vse domačine**, ki bi želeli in lahko pomagali pri izvedbi tabora ali pa bi zgolj sodelovali pri aktivnostih. Več o taboru si boste v prihodnjih dneh lahko prebrali na strani <http://karajzewc.wordpress.com/>. Se vidimo!

Branka Prezelj, MC C.M.A.K.

■ LJUBEZEN DO LEPEGA PETJA

Vokalna skupina Lira

Vokalna skupina Lira, ki deluje pod umetniškim vodstvom **Vojke Svetičič** in **Ane Mlakar**, združuje devet deklet iz Cerknega in okolice. Skupina ljubiteljsko deluje na področju glasbenega ustvarjanja in poustvarjanja že devetnajsto leto.

Začetki Lire segajo v leto 1992, ko so dekleta še kot osnovnošolke pričele s prepevanjem različnih ljudskih in umetnih pesmi. Leta 1997 so kot vokalna sekcija postala del takratnega KUD-a Cerkno, kot samostojno društvo pa obstajajo od leta 2003. Skupino, ki danes nastopa že v nekoliko spremenjeni zasedbi, še vedno družijo ljubizen do lepega petja.

V njihovem obsežnem repertoarju lahko danes najdemo pisano paleto slovenskih in tujih ljudskih in umetnih pesmi, cerkvenih in klasičnih skladb ter slovenskih in tujih priredb etno, pop, jazz in drugih vrst zabavne glasbe, ki jih izvajajo na svojih letnih koncertih.

Poleg vsakoletnega sodelovanja na medobčinski reviji pevskih zborov v organizaciji Območne izpostave JSKD Idrija, Lira rada sodeluje v projektih z različnimi zbori, na srečanjih malih vokalnih skupin in nastopa na dobrodelnih koncertih. K dobrodelnosti rada pristopi tudi kot pobudnica oziroma organizatorka dobrodelnih prireditev.

Tako je leta 2005 kot pobudnica danes že tradicionalne cerkljanske prireditve *Vera in luč* pripravila prireditev z lokalnimi društvi, kjer so zbirali sredstva za otroke in odrasle s posebnimi potrebami v kraju. Decembra 2009 pa je organizirala skupni koncert vseh cerkljanskih zborov, z namenom sodelovanja lokalnih pevskih zborov; izkupiček so namenili lokalni Zvezi prijateljev mladine.

Skupina se tako lahko v svojem dolgotermnem delovanju pohvali z dobro obiskanimi in tematsko zaokroženimi letnimi koncerti, kamor k sodelovanju povabijo še druge vokaliste in instrumentaliste.

Vokalna skupina Lira

Kmečka tržnica v Cerknem

Poteka **18. v mesecu v času sejma** na trgu pred sv. Ano.

Ponudba:

sir in ostali mlečni izdelki, med, izdelki iz medu, domači kruh, pecivo, jabolka, izdelki iz domače volne

LTO Laufar Cerkno

■ LJUBITELJI GORA

Alpinizem na Cerkljanskem

Čeprav je planinska tradicija na Cerkljanskem stara že več kot 100 let, pa ima alpinistična tradicija tu domovanje le dobra štiri desetletja. Prvi poznani vzponi posameznih navdušencev doma iz naših krajev segajo v šestdeseta leta prejšnjega stoletja, ko so se nekateri priključili študijskim prijateljem, ki so se z alpinizmom ukvarjali že bolj organizirano. Ko pa so sredi sedemdesetih let v Idriji, tedanji skupni občini, ustanovili Alpinistični odsek, so se vanj kmalu včlanili tudi Cerkljani. Tako je v začetku osemdesetih let nastala močna, lahko bi ji rekli prva generacija cerkljanskih alpinistov (Slavko Svetičič, Marko Makuc, Milan Črnilogar, Tone Črv, Dora Črv in drugi). Dobrih pet let zatem je začela plezati druga generacija alpinistov (Rado Lapanja, Drago Obid, Jože Makuc, Robi Črnilogar, Damjan Črnilogar, Silvo Mavri in drugi), ki so jeseni 1996 ustanovili Alpinistični odsek Cerkno pod okriljem PD Cerkno. Po sramežljivih začetkih na svojem si je odsek počasi nabiral izkušnje in s svojo lastno alpinistično šolo začel vzgajati nove člane. Na prelomu tisočletja je tako nastala že tretja generacija alpinistov (Toni Groblar, David Terpin, Brane Seljak, Pero Mlakar, Dušan Filipič, Simon Tušar, Polona Korenč, Ivan Razpet, Andrej Likar, Marko Leban in drugi).

Vsaka od teh generacij je dala svoj prispevek cerkljanskemu alpinizmu. Če je prva začela pionirsko pot in s Slavcem Svetičičem ter njegovimi prvenstvenimi vzponi in vrhunskimi dejanji po gorah sveta posegla v sam vrh našega in svetovnega alpinizma, je druga generacija nadaljevala predvsem s prvenstvenimi vzponi v naših gorah, kjer je prednjačil Jože Makuc, in ustanovitvi lastnega odseka. Tretja generacija pa je po številčnosti članstva in preplezanih smerih alpinistični odsek utrdila predvsem organizacijsko.

Tečaj alpinistične šole in s tem vzgoja novih kadrov je bila vsa ta leta prednostna naloga odseka. Tečaj se je organiziral na vsaki dve leti in v povprečju ga je obiskovalo od šest do osem tečajnikov. Naši inštruktorji so se skupaj z izkušenimi alpinisti trudili, da so svoje znanje in izkušnje tako v teoriji kot praksi prenašali na nove člane in jih naučili predvsem varnega plezanja in hoje v gore.

Lahko se pohvalimo, da so naši člani dejavni v vseh zvrsteh

alpinizma, pa naj si bo to plezanje v kopni skali, v zimskih razmerah, zaledenelih slapovih ali alpinističnem ter turnem smučanju. Seveda pa vsi, ki so se nam pridružili v teh letih, niso vztrajali na alpinistični poti, verjetno jih lepote gora in prepadne stene niso toliko pritegnile in zasvojile kot nas, ki smo ostali v odseku. Danes Alpinistični odsek Cerkno šteje 39 članov, od tega je 21 aktivnih. V teku je tudi tečaj alpinistične šole s šestimi tečajniki, za katere skrbi pet inštruktorjev alpinizma.

Rado Lapanja, Alpinistični odsek Cerkno

■ V SPOMIN

ANDREJKI

Andrejka – človek z veliko začetnico.

Vrsto let naša sopevka. Srce našega zbora in tudi prejšnjega, MePZ Peter Jereb.

Nikoli ni dala slutiti, da se je ali da se bo vdala v usodo. Nikoli niso ugasnile iskrice v njenih očeh. Kajti bila je pokončna, močna – borka brez primere.

Vsi, ki smo jo poznali, smo jo lahko samo občudovali. In poznali smo jo mnogi, saj je bila dejavna, lahko rečemo, prav povsod. Zato pa je tudi povsod pustila sledove svoje marljivosti, neverjetnega elana in skrbnosti.

Mnogo nas je naučila, predvsem s svojim zgledom, zato je med nami zazijala globoka praznina, ko se je tistega oktobrskega dne leta 2008 odločila, da ne bo več prepevala. Sama je začutila, da ne bo več kos pevskim nalogam našega zbora, sama je predlagala svoj odstop. A še vedno je ostala del nas, saj se je angažirala na drugačen način: pomoč pevkam, skrb za naše »uniforme«, svetovanje ... Na vse se je spoznala, vse je obvladala in nič ji ni bilo težko narediti. Dokler je lahko.

Zato smo ponosne, da je bila med nami in trudile se bomo hoditi po poti, ki jo je začrtala in dejansko uresničevala tudi ona – naša Andrejka.

Težko se je bilo posloviti od nje, tako težko, da naša grla niso zmogla zapeti pesmi v slovo.

ŽePZ Cerklanke

36. Zimski pohod na Porezen

27. marca je *Planinsko društvo Cerkno* skupaj z *Zvezo borcev Idrija – Cerkno* organiziralo *36. zimski pohod na Porezen*. Zaradi otoplitev in malo snega v letošnji zimi je bil pohod bolj spomladanski kot zimski. Sneg je bil le od približne nadmorske višine 1000 m do vrha. Ker so bile poti varne, nismo zapirali nobenega pristopa.

Na pohod smo se v društvu pripravljali že več kot mesec dni

prej, hrano in pijačo pa je potrebno v kočo pripeljati že konec prejšnje sezone. Prva delovna ekipa je šla pripraviti kočo že 25. marca, dva dneva pred pohodom. V soboto in nedeljo smo vpisali 458 pohodnikov, med njimi 13 tistih, ki so se udeležili vseh 36 pohodov.

Zveza borcev Idrija – Cerkno je pripravila govor za kratko slovesnost pri spomeniku, ki se je odvila v nedeljo, 27. marca, ob 11. uri. Prižgali smo žaro in položili venec ter počastili padle z minuto molka. S predstavniki borcev smo se dogovorili, da bo v prihodnje zimski pohod pripravljalo le še Planinsko društvo Cerkno.

V soboto, dan pred pohodom, smo imeli obiskovalcev več kot običajno, v nedeljo pa manj, mogoče tudi zaradi slabih napovedi vremena v tednu pred pohodom. Kljub megli in vetru, ki je spremljal pohodnike v nedeljo, pa dobre volje ni manjkalo. Pri organizaciji je sodelovalo okrog 30 članov PD Cerkno, Gorska reševalna služba z zdravnikom in bolničarjem, policijska enota, radio Primorski val in Radio Slovenija. V imenu organizatorja se prisrčno zahvaljujem vsem sodelujočim. Nekateri od njih, in ni jih malo, pomagajo pri izvedbi pohoda vsako leto.

Damjana Čadež, predsednica, Planinsko društvo Cerkno

■ PESTRO ŠPORTNO DOGAJANJE

Cerkljanski športniki nizajo uspehe in kolajne

Vedno govorimo, da v cerkljanski občini nimamo ne primernih športnih objektov, ne velikih športnih klubov, pa kljub vsemu se nam za vsako številko nabere kar nekaj podatkov o uspehih športnikov cerkljanskih klubov.

Plavalci nadaljujejo z uspehi

Ponovno začenjamo z uspehi *Plavalnega kluba* (PK) *Cerkno* (po podatkih *Ane Hadalin*).

V Cerknem so pripravili plavalni miting, ki se ga udeležujejo primorski klubi in je namenjen plavalcem vseh starostnih kategorij; od najmlajših do že prekaljenih tekmovalcev. Srečanja se je udeležilo prek šestdeset plavalcev, ki so bili razdeljeni v več starostnih kategorij; uspehe članov PK Cerkno povzemamo v nadaljevanju.

V kategoriji letnikov 2002 in mlajši pri dečkih je v seštevku rezultatov štirih disciplin na razdalji 25 m postal zmagovalec **Neven Tušar**, drugi je bil **Gal Trost**, tretji pa **Dejan Cvek**. Pri deklicah je zmagala **Rebeka Klemenčič**, **Tinkara Fras** pa je bila tretja. V letniku 2001 je bila prepričljivo najboljša **Petra Klasić** pred **Niko Podobnik**, v kategoriji 1999/2000 pa je postala zmagovalka **Anja Sedej** pred **Katjo Uršič**. V kategoriji dečkov istega letnika je postal zmagovalec **Uroš Bevk**. V odprti kategoriji letnik 1998 in starejši je zmagal **Miha Kovač**, pri deklicah pa je bila **Lara Filipič** tretja.

Zmagovalci so prejeli praktične nagrade in kolajne, ki sta jih za plavalce zastoj oblikovala in ročno izdelala “**Jurnčev Tine**” in **Vida Čadež**.

V soboto, 2. aprila, so se tri plavalke PK Cerkno udeležile 24. mednarodnega mitinga *Ježek*, ki je letos privabil prek šesto plavalcev iz Italije, Srbije, BiH, Hrvaške in Slovenije.

Petra Klasić je osvojila srebrno odličje v disciplini 50 m delfin, poleg tega je bila peta na 50 m hrbtno, četrta na 50 m prosto in šesta na 50 m prsno. V seštevku vseh štirih rezultatov je osvojila četrto mesto. V starejši kategoriji, ki je plavalna na enkrat daljši razdalji, je na 100 m prosto **Anja Sedej** osvojila peto mesto, na 100 m prsno deveto in bila skupno osma. **Anja Gaberšček** je bila dvajseta na 100 m hrbtno, dvaindvajseta na 100 m prosto in osvojila skupno 19. mesto.

Orientacisti klubski zmagovalci

Zelo uspešni so bili tudi člani *Orientacijskega kluba* (OK) *Azimut Cerkno - Idrija*. Takoj naslednji vikend po končani zimski orientacijski ligi (20 tekem), so začeli letno sezono.

Nastopili so na enem najbolj množičnih tekmovanj v orientacijskem teku pri nas – *Lipica Open 2011*. OK Azimut je na tekmovanju nastopil s kar 75 člani in bil pri tem najbolj množičen klub. Nastopile so tudi nekatere državne selekcije: italijanska, madžarska, avstrijska in nekateri drugi najboljši tekmovalci srednje-evropskega prostora. Prvi dan so se tekmovalci pomerili na srednji razdalji na kamnitem pobočju nad vhodom v jamo Vilenica, drugi dan pa so se preselili severno od Sežane.

Cilj je bil postati klubski zmagovalec na tekmovanju, kar jim je na koncu tudi uspelo. Z več kot 200 točkami naskoka so premagali madžarske in italijanske kolege. Posamično so bili v mednarodni konkurenci manj uspešni, v slovenski ligi pa so pobrali večino najvišjih mest. Med začetniki so si prva mesta razdelile tri Azimutove punce: prva je bila **Manca Cvek**, druga **Eva Gnezda**, tretja pa **Zala Lampič**.

Zelo dobro se je odrezal **Žiga Mavri**, ki je bil eden redkih konkurenčnih slovenskih mladincev in je v kategoriji M14 osvojil odlično 4. mesto, takoj za njim je bil v isti kategoriji **Luka Štor**. V elitni konkurenci je bil edini Azimutov tekmovalec **Tibor Mrak**, ki je drugi dan tekmovanja z zelo dobrim časom osvojil 18. mesto. Konkurenčen je bil še **Silvij Močnik** v kategoriji M50, kjer je osvojil odlično 2. mesto.

Velja poudariti, da so v slovenskem merilu vsi tekmovalci dosegli odlične uvrstitve, tako da v skupnem seštevku slovenske orientacijske lige OK Azimut že takoj po uvodu v sezono prepričljivo vodi s skoraj dvakratnim večjim številom točk od prvega zasledovalnega kluba.

V Komendi pa je bila druga tekma Slovenske orientacijske lige in državno prvenstvo na ultradolgi razdalji za elitne kategorije.

Azimutovi zmagovalci so bili tokrat **Gregor Hvala** (M16), **Rok Močnik** (M21B), **Katjuša Poljanšek** (Ž14), **Nuša Jeram** (Ž16), sicer pa so bile stopničke skoraj v vsaki kategoriji obarvane tudi z barvami OK Azimut : **Nika Poljanšek** (začetniki), **Sašo Škvarč** (M12), **Tilen Rupnik** (M16), **Jošt Lapajne** in **Tomaž Hvala** (M18), **Valentin Eržen** (M21B), **Silvij Močnik** (M45), **Vlado Sedej** (M55), **Ana Čufer** (Ž16), **Eva Drmota** (Ž20), **Marjanca Poljanšek** (Ž21B) in **Irma Pretnar** (Ž35).

Na državnem prvenstvu v kategoriji E21 je bil najboljši Azimutov tekmovalec **Tibor Mrak**, ki je osvojil četrto mesto.

Goriški pokrajinski prvak

Zaključila se je tudi smučarska sezona. **Samuel Borovinšek** je zmagi v skupni uvrstitvi za *Intersport Hit pokal*, dodal še eno odmevno zmago. Na italijanskem smučišču Piancavallo je zmagal na tekmi za *7. čezmejno pokrajinsko smučarsko prvenstvo Gorica - Nova Gorica*. Na startu je bilo 240 tekmovalcev iz 19 smučarskih klubov iz slovenske in italijanske goriške pokrajine. Samuel Borovinšek je dosegel absolutno najhitrejši čas tekme in si prislužil naslov Goriški pokrajinski prvak za sezono 2010/2011.

Balinarji v novo sezono

Bliža se tudi začetek balinarske sezone na prostem. V pripravih na novo sezono so se na občnem zboru v Cerknem zbrali balinarke in balinarji *Balinarskega kluba Cerkno*. Prisotnih je bilo 16 članov in 8 članic kluba. Ženskam, ki so balinale že preko zime, so se na balinišču prejšnji teden priključili tudi moški in pričeli z balinanjem v novi sezoni.

Košarkarji do dveh zmag

Tudi letos v Žireh poteka rekreacijska liga v košarki. V dveh skupinah nastopa osem ekip, med njimi tudi ekipa *Emok Cerkno*, ki je bila v prvih dveh tekmah uspešna. Najprej so premagali ŠD Vrh z rezultatom 64:36, nato pa še KK Žiri z rezultatom 69:50.

Franci Ferjančič

Lani je festival Jazz Cerkno uspešno obeležil svojo 15. obletnico. Letošnja, že **16. izdaja** festivala ostaja zvesta našim vizijam: združevanju različnih stilov in glasbenih idej, kot tudi premoščanju razkoraka med starejšimi, včasih bolj tradicionalno nagnjenimi glasbeniki, in mlajšo generacijo, ki se dobro zaveda tradicije, vendar pa kljub temu išče nove zvoke, eksperimentira z različnimi žanri in išče svoj način izražanja. Na 16. festivalu, ki bo potekal od **19. do 21. maja 2011**, bodo enakovreden del programa zapolnili bolj eksperimentalni glasbeniki, kakor tudi tisti iz starejše generacije, ki se bolj odkrito spogledujejo s tradicijo. Na dveh prizoriščih (glavni oder s pokritim in ogrevanim prizoriščem ter dvorana Glasbene šole) bodo nastopili vrhunski glasbeniki iz devetih držav in Slovenije, ki bo vsak (od njih v Slo. ekskluzivno prestavljen samo v Cerknem) s svojo enkratno zvočno zgodbo sooblikoval vpogled v vznemirljivo slovensko, evropsko in svetovno jazzovsko sceno. Poleg koncertov smo pripravili tudi še pester spremljevalni program za ustvarjalne in radovedne.

Festival se bo začel v četrtek, 19. maja, s sodelovanjem uglednih italijanskih jazzerjev, pihalca **Gianluigija Trovesija** in tolkalca **Fulvia Marasa z Big Bandom RTV Slovenija**. Sledil bo nastop poljskega tandema **Mikrokolektyw** (sestavljata ga člana priznanega banda Robotobibok) in mednarodne zasedbe **Boben in lajna**, ki jo vodi bobnar **Andrej Hočevnar**. Program v petek, 20. maja, bo prav tako vseboval tri koncerte. Na prvem boste lahko prisluhnili že omenjenima italijanskima glasbenikoma, Trovesiju in Marasu, ki pa bosta tokrat nastopila v triu z **Zlatkom Kaučičem**. Nato bo oder zasedel vse bolj uveljavljen in hvaljen ameriški trobentač **Peter Evans** s svojim **Peter Evans Quartetom**, petkov program pa bodo sklenile vodilne skandinavske jazzovske sile, zbrane v **triu Scorch**, ki se jim bo pridružil ameriški saksofonist **Mars Williams**. Zadnji, sobotni dan festivala pa prinaša kar štiri nastope. Prvi bo potekal v Glasbeni šoli, kjer bo naš najvidnejši jazzer, letošnji nagrajenec nagrade Prešernovega sklada, bobnar in tolkalec Zlatko Kaučič predstavil solo tolkalski album **Emigranti**. Na velikem odru bo večerni program začel avstrijsko-ameriški trio **Fidibus**, sledil bo **Sabir Mateen Quartet** iz ZDA, za veliki finale pa bo poskrbel veteran francoskega in evropskega jazzja, sloviti kontrabasist **Henri Texier** s svojim **"Red Route" Quartetom**.

Spremljevalni program: tolkalska delavnica za otroke (**Blaž Celarec**), fotografska delavnica »Jazzy ga!« (**Žiga Koritnik**) in delavnica »Divja hrana« (**Dario Cortese**). Se uidma!

Gabrijel Fest Cerkno

www.jazzcerkno.si www.myspace.com/jazzcerkno

■ ZA ODRASLE, MLADE IN NAJMLAJŠE

V Bevkovi knjižnici Cerkno se je dogajalo

Bevkova knjižnica Cerkno kot pomembna kulturna ustanova poleg osnovne knjižnične dejavnosti občasno prireja literarne večere, potopisna in druga predavanja ter različne razstave, namenjene odraslim obiskovalcem. Najmlajšim so namenjene ure pravljic, enkrat letno gledališka ali lutkovna predstava, igralne urice s knjigo in organizirani obiski v sodelovanju z vrtcem, za šolsko mladino pa različni projekti, obiski domačih ustvarjalcev in priložnostne razstave.

Sredi marca nas je tako obiskal **Vojko Gantar**, ki je slikovito in doživeto predstavil svoje vtise z romarske poti Camino po Španiji. Nepozabno Jakobovo pot, dolgo 1.050 km, je prehodil sam v tridesetih dneh in se vrnil bogatejši za marsikatero izkušnjo in doživetje nepozabnih trenutkov drobnih radosti soočanja samega s seboj. Osvobodil se je večkrat nepotrebnega čustva jeze in spoznal, da je bistvo življenja v »biti« in ne »imeti«.

Za učence šestih razredov smo 4. aprila v

okviru Mednarodnega dneva knjig za otroke pripravili posebno srečanje z mladinsko pisateljico **Lucijo Rejc**. Lucija je domačinka, doma iz Šebrelj, in končuje 4. letnik Gimnazije Želumlje pri Ljubljani. Izdala je mladinski kriminalni roman z naslovom Dilema, pred kratkim pa je končala s pisanjem svoje druge knjige, ki ji je dala preprosto naslov Ocean. Lucija napoveduje, da bo njena druga knjiga prav tako napeta kot prva in bo namenjena tako mladim kot tudi malo starejšim bralcem. Ker pa pot do izdaje ni lahka, Lucija vseeno upa, da se bo knjiga kmalu znašla tudi na naših policah v knjižnici. Pri tem jo podpiramo vsi!

Za učence sedmih in osmih razredov pa smo prav tako v okviru Mednarodnega dneva knjig za otroke pripravili srečanje z gospo **Benedicte Callebaut** iz Belgije, zadnjih nekaj let pa že kar domačinko v Cerknem. Učencem je predstavila svoje rojstno mesto Gent in domovino Belgijo. Spregovorila je o mladih v Belgiji, o šolah, o običajih in o razlikah med nami in Belgijci. Pravi, da je enkrat spomlad opazila ljudi, ki so se po naših hribih sprehajali z nožem v rokah, strmeli k tlom in nekaj rezali. Kaj sploh počnejo ti ljudje z nožem? Prijatelji so ji rekli, naj pride nazaj v Belgijo, ker je tam doli nevarno. Ampak zdaj se tudi sama spomladi sprehaja z nožem v rokah, strmi k tlom in nabira regrat. Njeno največje veselje je glasba, zato je učencem na saksofon zaigrala belgijsko himno.

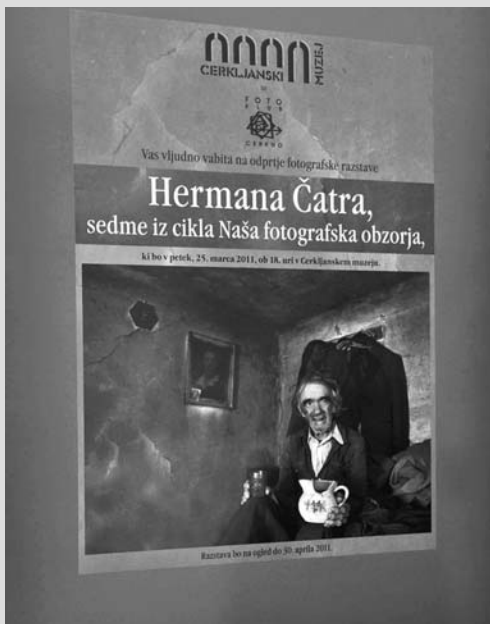
Knjižničarji smo veseli obiska in zadovoljstva med obiskovalci in si tega želimo tudi v prihodnje, saj prireditve pripravljamo prav zanje. ■

Utrinek s predavanja Vojka Gantarja.

NAPOVEDUJEMO

V CERKLJANSKEM MUZEJU IN MESTNEM MUZEJU IDRİJA

Herman Čater. Foto: Marko Čadež

- **Do 30. aprila** je na ogled **FOTOGRAFSKA RAZSTAVA HERMANA ČATRA**, sedme iz cikla Naša fotografska obzorja. Vabita *Foto klub Cerkno* in *Cerkljanski muzej*.
- **Do 30. aprila** si lahko ogledate tudi **RAZSTAVO PODOBE LIŠAJEV**. Pustite se zapeljati podobam lišajev na fotografijah avtorjev Tanje Čuk, Marine Slabe, Anke Vončina, Davida Tončiča in Vlaste Hvala. Vabi *Muzejski klub Cerkno* v sodelovanju z *Muzejskim društvom Idrija*.
- 15. aprila 2011 je izšla **KNJIGA** domačinke, zgodovinarke in muzealke **ANE ŠTUCIN** z naslovom **KRAJI IN LJUDJE POD POREZKOM, Sprehod skozi Cerkljansko preteklost**. Knjiga je obsežen zgodovinski-domoznanski pregled večstoletnih dogajanj na območju Cerkljanske. Je pomemben prispevek k zgodovinoisju Cerkljanske, Goriške in Primorske ter pomemben doprinos k poznavanju zgodovine malega človeka. Zagotovo sodi na knjižno polico vsakega Cerkljana in vseh, ki nas zanima preteklost. Knjiga je po ceni 35 evrov naprodaj v Cerkljanskem muzeju in v recepciji Mestnega muzeja Idrija.
- **V nedeljo, 15. maja**, na mednarodni dan družin, Mestni muzej Idrija vabi vse družine na **BREZPLAČEN OGLED** stalnih in občasnih razstav na idrijskem gradu Gewerkenegg od 9. do 18. ure ter stalnih in občasnih razstav v Cerkljanskem muzeju od 10. do 13. ure in od 14. do 18. ure.
- **V sredo, 18. maja**, vas v sklopu mednarodnega dneva muzejev Mestni muzej Idrija vabi na **BREZPLAČEN OGLED** vseh stalnih in občasnih razstav ter zbirk Mestnega muzeja Idrija na Idrijskem v Cerkljanskem. Mednarodni dan muzejev se 18. maja po vsem svetu praznuje že vse od leta 1977 z namenom, da se poudari smisel obstoja in pomena muzejev za dobrobit širše družbe.
- **V petek, 20. maja ob 18. uri** vas Cerkljanski muzej vljudno vabi na **ODPRTJE RAZSTAVE ZGODOVINA ZDRAVSTVENE NEGE NA SLOVENSKEM**. V času obnove Partizanske bolnice Franja in zbiranja nadomestnih predmetov zanj smo navezali stike z Društvom medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Ljubljana. Društvo je med drugim zelo aktivno na področju zgodovine zdravstvene nege. Ukvarja se z zbiranjem zgodovinskih virov, gradiva, podatkov in fotografij s področja zdravstvene in babiške nege. Na njihovo pobudo smo se odločili za postavitev razstave v Cerkljanskem muzeju, kjer bo na ogled del gradiva, ki so ga zbrali iz obdobja pred drugo svetovno vojno in takoj po njej. Prikazanih bo več delovnih okolij nekdanjih medicinskih sester, njihove značilne uniforme, na drugi strani pa tudi razvoj šolstva na tem področju ter delovanje njihovih stanovskih organizacij. Muzej bo za razstavo prispeval gradivo iz druge svetovne vojne s poudarkom na Partizanski bolnici Franji s predstavitevjo zgodb bolničarjev in bolničark, ki so v tej bolnišnici delovali. Na ta način želimo vzpostaviti povezavo med splošnimi razmerami na področju zdravstvene nege v obravnavanem obdobju ter stanjem, ki se je na tem področju vzpostavilo v času izrednih razmer druge svetovne vojne. Razstava bo odprta do 30. oktobra 2011.

BEVKOVA KNJIŽNICA CERKNO

- **10. maja ob 16. uri** vabimo otroke od 4. do 5. leta starosti na **URO PRAVLJIC**. Pravljičice, ki jih izvajamo knjižničarke Mestne knjižnice in čitalnice Idrija, so didaktično pripravljene za otroke zgoraj navedene starosti, zato prosimo, da starši ne vozijo mlajših oz. starejših otrok. Otroci na pravljici ostanejo sami.

MLADINSKI CENTER C.M.A.K. CERKNO

- **TEČAJ OBLIKOVANJA KERAMIKE** – pet zaporednih vikendov s pričetkom v soboto, **23. 4., ob 15. uri: 1. vikend – Tradicionalna keramika** (teoretično: kratka zgodovina keramike, poudarek na tradicionalni keramiki, predstavitev osnovnih tehnologij in materialov, pridobivanje gline nekoč in danes; praktično: gradnja ovalnih oblik s tehniko kačic, gradnja navpičnih oblik s tehniko trakov, razlike pri oblikovanju ovalnih in kubusnih form). **2. vikend – Sodobna keramika** (teoretično: pregled sodobne keramike in njena umestitev v umetnosti danes, nove tehnologije in zmožnosti, razlike med kiparskimi in keramičnimi tehnologijami; praktično: izdelovanje kalupov, gradnja s ploskvami, delo z različnimi primesmi k glini). **3. vikend : Obdelovanje črepa 1** (teoretično: predstavitev različnih načinov dekoriranja črepa skozi umetnostno zgodovino, predstavitev tehnoloških zakonitosti in razlik pri delu z engobami ali glazurami, pomembnost pravilnega sušenja; praktično: dekoriranje črepa pred prvim pečenjem, predstavitev različnih tehnik; poliranje, reliefni pristopi, praktična uporaba naravnih in industrijskih engob, priprava na pečenje). **4. vikend : Obdelovanje črepa 2** (teoretično: pregled tehnoloških zakonitosti glazur in glaziranja, razlike med industrijskimi in pripravljenimi glazurami, pomembnejše sestavine glazur, pomembnost pravilnega pečenja in glaziranja; praktično: glaziranje že pečenih izdelkov in priprava na drugo peko). **5. vikend: Zaključek tečaja s postavitvijo razstave tečajnikov**. Tečaj bo vodila Katarina Štucin iz Cerknega. Info in prijave na 031-412-534 (Branka).
- **4. TABOR KARAJŽEWC** – od **27. do 29. maja** na Straži/Želinu, v bližini reke Idrijce. Delavnice in drugi dogodki z etnološkimi in ekološkimi vsebinami. Več na strani 10 in v kratkem na <http://karajzewc.wordpress.com/>.